

Research Paper

Phenomenological Study of Gender Inequality in Iran

Hakime Afrouzeh¹, Shahram Shafiee², Mohammad Mehdi Rahmati³

1. PhD Student in Sport Management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, University of Guilan, Rasht, Iran.
2. Associate Professor in Sport Management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, University of Guilan, Rasht, Iran.
3. Associate Professor in Sociology Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran.

Received: 16 August 2021

Accepted: 4 January 2022

Extended Abstract

Summary

The aim of the present research work was to uncover the phenomenological understanding of gender inequalities in sport. The method was qualitative based on the interpretive/hermeneutic phenomenology. The research population included 15 female athletes with athletic experiences from the childhood to the professional level selected based on a purposeful sampling. The data analysis showed four main themes of female athletes' lived experiences about gender inequalities including equal opportunities, distributive justice, sovereignty, and social products. Planning to remove the current barriers leads to develop the women sport and talent development up to the professional levels. Finally, the prominent suggestion of the present research work was to design the cultural pattern of women sport.

Introduction

One of the most important inequalities is gender inequality that includes the inequality distribution of wealth, power, opportunity, facilities, and social advantages in different scopes of men and women as well as the behavior reflects of humiliation and exclusion to underrate and stereotyping. The sport institution is a social phenomenon to be present over the society; it influences the institutions of the society as well as its influence on the social conditions. Sport is a key to understand the societies and an introduction to analyze the governing structures in the society. In most of the societies, the sport activities are male-dominated, and subsequently, the facilities are specific to men. Therefore, sport is a gender-based activity. There are different factors involved to define the gender inequalities in Iran. The aim of the present research work was to find a phenomenological understanding of the gender inequalities in sport.

Methodology

The method was qualitative based on phenomenology, and the sampling was purposeful based on a homogenous approach. The main aim of the phenomenology method is to understand the core structure of lived experiences, and it is a kind of philosophical method based on the conscious direct experiences considering phenomena; the direct experiences are described without a theoretical point around the experiences. Holloway and Galvin advice 4 to 40 participants as the sample size. Based on the research purpose "lived experiences about gender inequalities", the research population included 15 female athletes with athletic experiences to compete in an international level selected based on purposeful sampling. The multiple factors involved were to select the samples: female gender, athlete, long athletic experience, national team membership, age, and different sport fields. The data was collected by semi-structured interviews lasting 40 to 50 minutes per interview. The Glaser's seven-step method was the concepts out of interviews in terms of 71 codes. In the next step, the codes were classified in specific categories. 15 subthemes were introduced, and finally, four themes were the main themes.

Results and Conclusion

The data analysis showed four main themes of female athletes' lived experiences about gender inequalities. Unequal gender opportunity: Unequal gender opportunity is one of the key concepts of female athletes' lived experiences about gender inequalities. The subthemes included unequal opportunities of education, leisure, access, exercise, finance, growth, and employment. The women's opportunity in sport is not comparable with the men. In fact, the government devotes more resources and facilities to men, and it causes to keep on inequality. In order to create equality, two approaches are suggested: 1) neutral approach to have no gendered discrimination. Therefore, there is no difference between men and women to benefit the resources 2) gender concentration approach to have an equal insight considering national condition, and sometimes focus on women sport more than men to decrease inequality and discrimination. Gender equality infrastructure: In the developing countries, equality is an inaccessible concept in the scope of women sport. Such shortages are more apparent in Iran due to the social and cultural conditions. Justice is to provide all opportunities, planning, facilities, and condition equally without gender discrimination. In the seventh national development plan, the women sport development has been considered. Gender abnormality: Female athletic performance is influenced by outfit, physically and mentally. The only socialization factor in relation with gender inequality is media. Gender discrimination is reflected in media. No media coverage of women sport increase gender inequality. As Bourdieu quoted, the women are faced with media censorship, and the worst kind is visible in TV. Gendered social barriers: Gendered social barriers include unequal social relations and social inequality increase. The cultural problems are stereotypes such as ridicule, social insult, and humiliation words. The female athletes do not have enough social security. The gender harassment is possible. Therefore, a lack of mental security is observable. On the inequality decrease path, the policy-makers and the government have a vital role to create equality and freedom: equal employment opportunity based on competency, women sport support, and equal rewards and payments. These can develop women motivation and their achievements in the international level. The Iranian women attendance in the international completions can promote the Islamic-Iranian culture, and it can be symbolized as Islamic ambassadors to present a nice image of Islam.

Keywords: Gender equality, inequality, women sport, equal opportunity.

References

1. Glick P, Fiske ST. An ambivalent alliance: Hostile and benevolent sexism as complementary justifications for gender inequality. *American psychologist*. 2001; 56(2):109
2. Shahloo S. The role of culture in balancing gender attitudes to empower women with an emphasis on international instruments. *Proceedings of the first conference on women's empowerment in September*. 2000
3. Seguino S, Were M. Gender, development and economic growth in Sub-Saharan Africa. *Journal of African Economies*. 2014; 23(suppl_1):i18-i61
4. Garosi S, Mohamadi K. Delineation of the lived experiences of drug dependent women. *Quarterly Journal of Women and Society*. 2011; 2(5):55-74
5. Abdollahi M. Women in the public arena: factors, obstacles and strategies of civil participation of Iranian women. 2000.
6. Zarrett N, Cooky C, Veliz P. Coaching through a gender lens: Maximizing girls' play and potential. *Women's Sports Foundation S*. 2019.
7. Rahmati MM. A Sociological Reflection on the Commercialization of Sports. *Harakat Quarterly*. 2007; 32(32):161-86.

To cite this article:

Afrozeh H, Shafiee S, Rahmati M M. Phenomonological Study of Gender Inequality in Iran. *Mudīriyyat-i manābī-i insānī dar varzish (Human Resource Management in Sport)*. 2022; 9(1):189-211.

Corresponding Author: **Shahram Shafiee**

E-mail: shafiee.shahram@gamil.com

فهم پدیدار شناسانه نابرابری‌های جنسیتی در ورزش کشور

حکیمه افروزه^۱، شهرام شفیعی^۲، محمد مهدی رحمتی^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

۲. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

۳. دانشیار جامعه‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۱۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۵/۲۵

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف فهم پدیدار شناسانه نابرابری‌های جنسیتی در ورزش کشور انجام گرفت و هدف پژوهش این بود که با استفاده از روش تحقیق کیفی و از نوع پدیدارشناسی تفسیری یا هرمنوتیک به بررسی موضوع پرداخته شود.

روش‌شناسی: جامعه مورد مطالعه در این پژوهش، شامل ۱۵ ورزشکار زن بود که دارای تجربه فعالیت ورزشی از دوران کودکی تا سطح حرفه‌ای بودند که با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند و با رویکرد نمونه‌گیری همگون و درعین حال با رعایت حداکثر تنوع نمونه‌گیری انتخاب شدند. به همین منظور، مشارکت‌کنندگان در پژوهش از ورزشکاران ملی در رشته‌های مختلف و با تنوع جغرافیایی انتخاب شده که تمام مسیر یک ورزشکار تا رسیدن به قهرمانی را طی کرده بودند. روش اصلی گردآوری داده‌ها در این پژوهش مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته بود و همچنین تجزیه و تحلیل داده‌ها به روش هفت مرحله‌ای کلایزی انجام گرفت و بر مبنای داده‌های گردآوری شده و حذف موارد مشابه و تکراری، ۱۵ کد کلیدی شناسایی و استخراج شد.

یافته‌ها: با تحلیل داده‌ها چهار مضمون اصلی از تجربه زیسته زنان ورزشکار مورد مطالعه درباره نابرابری‌های جنسیتی به دست آمد که شامل فرصت‌های برابر، عدالت توزیعی، حاکمیت و فرآورده‌های اجتماعی بود.

نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های پژوهش، با برنامه‌ریزی در جهت رفع موانع موجود، امکان توسعه ورزش بانوان و رشد استعدادها تا سطوح حرفه‌ای فراهم می‌شود و در نهایت مهم‌ترین پیشنهاد این پژوهش، الگوسازی فرهنگی در مورد ورزش بانوان است.

واژه‌های کلیدی: عدالت جنسیتی، نابرابری، ورزش زنان، فرصت برابر.

نویسنده مسئول: شهرام شفیعی

تلفن: ۰۹۱۱۹۱۷۶۲۴۰

E - mail: shafiee.shahram@gamil.com

مقدمه

در دنیای کنونی، ساختار جامعه بر ورزش سایه افکنده است؛ بنابراین، افراد جامعه به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم، از طریق ورزش تحت تأثیر ساختارها، نظام‌ها و فرهنگ‌هایی قرار دارند که به وجود آورنده نابرابری هستند (۱). یکی از مهم‌ترین نابرابری‌ها، مقوله نابرابری‌های جنسیتی است. نابرابری جنسیتی^۱ عبارت است از توزیع نابرابر ثروت، قدرت، فرصت، امکانات و مزایای جامعه در حوزه‌های گوناگون میان زنان و مردان (۲) و برخوردی که بر اساس جنسیت افراد به تحقیر، طرد، کوچک شمردن و کلیشه بندی آنان می‌پردازد (۳). این پدیده، نشان‌دهنده یکسان نبودن دسترسی زنان و مردان به فرصت‌ها و امکانات آموزشی است (۴). مفهوم جنسیت^۲ دارای بار فرهنگی است و در فرهنگ‌های مختلف نیز متناسب با فرهنگ آن جامعه شکل می‌گیرد، اما با وجود تفاوت‌های ویژه، تقریباً در کلیه فرهنگ‌های آشنا، مردان موجوداتی قدرتمندتر از زنان در نظر گرفته می‌شوند. حتی در دوران‌های گذشته نیز که مفاهیم امروزی مانند آزادی‌های فردی و حقوق فردی، عقلانیت ارتباطی^۳، جامعه مدنی^۴، دموکراسی^۵ از لحاظ سیاسی هنوز مطرح نبودند، این نابرابری وجود داشته است (۵). در واقع، نابرابری جنسیتی با پیدایش مالکیت خصوصی و کنترل مرد بر توان جنسی و فرزندآوری زن پدید آمده است (۶)؛ بنابراین هرگونه رفتار، زبان، سیاست و یا سایر کنش‌هایی که نشان‌دهنده دیدگاه ثابت، فراگیر و نهادینه شده اعضای جامعه نسبت به زنان به عنوان موجوداتی فرودست باشد، معنای نابرابری جنسیتی است (۲، ۷). این در حالی است که در بسیاری از جوامع، زنان با مشکلات و نابرابری‌هایی مانند عدم دسترسی به امکانات آموزشی برابر با مردان، فرصت‌های شغلی نابرابر با مردان، فقر و درآمد نابرابر، تنش‌های بیشتر، ایفای نقش‌های متعدد خانوادگی و تضاد در این نقش‌ها مواجه هستند و همچنین این دیدگاه‌ها به صورت کلیشه‌هایی در جامعه رسوخ کرده و مانع بزرگی در تغییر وضعیت زنان شده‌اند (۸-۱۱). این امر نشان‌دهنده این مهم است که بین باورهای اعتقادی قالبی، گرایش به ایدئولوژی مردسالاری و جامعه‌پذیری جنسیتی با نابرابری جنسیتی ارتباط قوی وجود دارد (۱۲). از این‌رو به نظر می‌رسد که ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، نقش تعیین‌کننده‌ای در جنسیتی شدن امور (تفکر قطبی شدن) دارند، به طوری که می‌توانند تولید کننده یا بازتولید کننده دوگانه‌های زنانه - مردانه در فعالیت‌های روزمره و یا حتی اصلاح‌کننده آن باشند (۱۳). آمارها نشان می‌دهند که هیچ جامعه‌ای رفتاری برابر با زنان و مردان ندارد (۱۴). از دیدگاه بیرنز^۶ (۱۹۷۶) در فرایند اجتماعی شدن، به طور سنتی در بسیاری از جوامع به دختران آموزش داده می‌شود که غیر فعال و مطیع باشند، در حالی که به پسران یاد داده می‌شود که مرد بودن به معنی فعال، تهاجمی و خود مختار بودن است (۱۵). در واقع فرایند جهت‌گیری جنسیتی بیش از آن که ناشی از تفاوت‌های بیولوژیک بین زن و مرد باشد از فرهنگ و اجتماع تأثیر می‌پذیرد (۱۶).

با وجود اینکه یکی از معیارهای مهم برای سنجش درجه توسعه یافتگی هر کشوری، میزان اهمیت و اعتبار زنان آن کشور است؛ اما در کشورهای در حال توسعه مانند ایران برخورداری زنان از سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی برای دستیابی به پایگاه‌های اجتماعی مناسب و برابر با مردان کافی نیست و موانع سیاسی و ایدئولوژیک هم در این رهگذر نقش تعیین‌کننده‌ای ایفا می‌کنند؛ بنابراین زنان ایرانی چاره‌ای جز روی آوردن به نهادهای مدنی و گستره همگانی ندارند. در قالب این نهادها است که آنان می‌توانند متمایز از نابرابری‌ها، سلطه‌گری‌های سیاسی و اقتصادی و ایدئولوژیک موجود در بخش‌های رسمی و غیررسمی در کنار هم قرار گیرند و باهم تعامل پیدا کنند و با کسب اخلاق مدنی لازم در جهت تحقق اهداف جمعی عام و رهایی خود از زیر سلطه ساختارها و ایدئولوژی‌های حاکم بر بخش‌های رسمی و غیررسمی به مشارکت حقیقی و فعالیت‌های مدنی بپردازند (۱۷). در این میان نهاد

1. Sexual Inequality
2. Sexual
3. Communicative Rationality
4. Civil Society
5. Democracy
6. Birns

ورزش به عنوان یک پدیده اجتماعی در ساختار جامعه وجود و حیات دارد و همان‌گونه که بر نهادهای درون جامعه تأثیر می‌گذارد، از شرایط و نوسانات مختلف اجتماعی متأثر می‌شود و تا حد زیادی به تبعیت از جریانات اجتماعی عمل می‌کند (۱۴). ورزش، کلید شناخت جوامع و مدخلی برای تحلیل ساختارهای حاکم بر جامعه است. در بیشتر جوامع به‌طور متعارف فعالیت‌های ورزشی با مردان تعریف شده و به تبع آن امکانات ورزشی نیز در اختیار آن‌ها قرار گرفته است؛ بنابراین ورزش اساساً فعالیتی مبتنی بر جنسیت است (۱۸). با نگاهی به تاریخچه ورزش در جهان می‌توان پی‌برد که ورزش در طول تاریخ همواره قلمرویی مردانه محسوب شده و استانداردها و ارزش‌های آن، همگی بر اساس مردان شکل گرفته است. نابرابری جنسیتی، ریشه در یونان باستان دارد؛ یعنی جایی که در بیشتر شهرها، ورزش و تربیت بدنی به‌طور انحصاری در دست مردان بوده است. ورزش به‌وسیله مردان اختراع شده و برای آنها گسترش پیدا کرده است و زنان نقش بسیار حاشیه‌ای در دنیای ورزش داشته‌اند. در دهه ۱۹۶۰، جنبش فمینیستی با نام «آزادی زنان»، سنت‌ها و تفکر غالب بر ورزش مردانه را به چالش کشید. با وجود این، بهانه ضعف جسمی زنان، مانع ورود آنان به بسیاری از رشته‌های ورزشی بود (۱۹). ورزش، ورزشکار و حتی تماشاچی اغلب امری مردانه تلقی می‌شود و حتی منحصر به گروه خاصی از مردان بوده است (۲۰). بی‌تردید، عرصه ورزش، از جمله آشکارترین فضاهای نابرابری جنسیتی است (۲۱). در این زمینه، جنسیت و ورزش یکی از موضوعات مورد مناقشه و مطالعه در محافل علمی و محققان بوده است. شاید تعجب برانگیز باشد که کوبرتن بنیان‌گذار المپیک نوین خود از طرفداران این دیدگاه بوده است (گزارش سازمان ملل - بخش توسعه برای زنان^۱، ۲۰۰۷). قابل توجه است که اولین دوره المپیک نوین در آتن سال ۱۸۹۶ بدون حضور زنان در رقابت‌ها انجام شد. در بستر تاریخی نیز همواره ورزش و بطور خاص رقابت‌های ورزشی موضوعی مردانه تلقی شده است (۲۲، ۲۳). با این حال در سال‌های اخیر این دیدگاه طرفداران بسیار اندکی داشته است؛ اما اگرچه قوانین مربوط به عدم تبعیض جنسیتی از دهه ۱۹۷۰ فرصت‌های بیشتری را برای شرکت زنان در ورزش فراهم ساخت (۲۴). معمولاً در بخش ورزش بانوان به ایدئولوژی مردانه اشاره می‌شود که در کنار موانع ساختاری، ورزش بانوان را با دشواری‌های جدی مواجه می‌سازد. منظور از موانع ساختاری، وجود قوانین و قواعد رسمی و مصوبی است که مانع رشد ورزش بانوان می‌شود، اما علاوه بر قوانین رسمی، عوامل گسترده‌تر فرهنگی - اجتماعی نیز می‌توانند مانعی در این راستا باشند (۲۵). در همین راستا پورگچی و همکاران (۲۰۱۷) اذعان داشتند که موانعی همچون نابرابری جنسیتی، تصور از جنسیت، جنسیت و فرهنگ، برخورد جامعه، حاکمیت روابط بر ضوابط و عوامل مدیریتی و فنی در عدم ارتقای ورزشی زنان ورزشکار تأثیرگذار می‌باشند (۲۶). به استثنای موارد بسیار کمی، زنان ورزشکار نسبت به مردان حقوق کمتری دریافت می‌کنند، فرصت‌های بسیار کمتری برای رقابت حرفه‌ای دارند و باید در مورد آینده فوری خود به عنوان ورزشکار حرفه‌ای با عدم اطمینان بیشتری مبارزه کنند (۲۷). البته، زنان در ورزش یکپارچه نیستند و توجه روزافزون به این نکته وجود دارد که چگونه تقاطع‌ها با سایر اشکال معنادار اجتماعی از تفاوت و نابرابری، از جمله نژاد/ قومیت، ملیت، طبقه و معلولیت، زنان خاص را دوباره به حاشیه می‌کشاند (۲۸، ۲۹). اصرار برای فرصت‌های برابر شاید در پس خود با این اندیشه همراه است که حضور موفقیت‌آمیز زنان در عرصه رقابت‌های ورزشی چالشی برای آن دیدگاه خواهد بود که معتقد است زنان ضعیف‌تر از مردان هستند (۳۰). صرف نظر از میزان سلطه مردان در فعالیت‌های ورزشی و نهادهای مرتبط با ورزش و همچنین آثار کلیشه‌های جنسیتی^۲ در ورزش، تناسب جنسیت و نوع ورزش یکی از موضوعات غیرقابل انکار در مورد مقبولیت رقابت‌های ورزشی برای مردان و زنان است. بر اساس این رویکرد، کلیشه جنسیتی به معنی انتظارات نهادینه شده از

1. United Nations Division for Advancement of Women (2007)

2. Gender Stereotype

نقش‌ها و انتظارات مربوط به رفتارهای زنانه و مردانه در جوامع، نقشی تعیین‌کننده برای مناسب بودن یک رشته ورزشی برای زنان و مردان دارد (۲۱).

به گفته محققان در کشورهای بسیار پیشرفته صنعتی، زنان منطق جنسیتی سنتی را به چالش کشیده‌اند و در سمت‌های اداری و اجرایی گوناگون در برخی سازمان‌های ورزشی، پیشرفت‌هایی حاصل شده است. با این حال، تقریباً در کلیه سازمان‌ها همچنان تقسیم کار جنسیتی شدیدی وجود دارد. در کشورهای اسلامی نیز به دلیل ویژگی‌های خاص فرهنگی، دینی و سیاسی، ورزش بانوان، متفاوت از سایر کشورها است (۲۰). ایران به عنوان یک کشور مسلمان در پی این است که ضمن اشاعه ورزش در بین زنان، الگویی جذاب از ورزش زنان مسلمان را به دنیا ارائه دهد. این در حالی است که وضعیت مشارکت زنان در ورزش، منعکس‌کننده وضعیت سیاسی و اجتماعی زنان کشور نیز است. از این رو سیاست‌های اتخاذ شده در خصوص ورزش بانوان برای نظام جمهوری اسلامی ایران، انعکاسی جهانی دارد (۳۱). این در حالی است که سطح بالاتری از برابری جنسیتی در یک کشور، موفقیت چشمگیری را در کسب مدال‌های المپیک برای زنان و مردان پیش‌بینی می‌کند، به طوری که افزایش برابری جنسیتی در یک جامعه، پتانسیل انسانی نه تنها زنان، بلکه مردان را نیز آزاد می‌کند. بنابراین برابری جنسیتی یک حالت "برنده-برنده" است که به اعضای هر دو جنسیت امکان می‌دهد تا از پتانسیل واقعی خود آگاه شوند.

در این خصوص نتایج تحقیق اریکسون^۱ (۲۰۲۱) نشان می‌دهد که تفاوت‌های جنسیتی مشخصی در نحوه توصیف بلندپروازی‌های آینده وجود دارد (۳۲). به زعم وی، بازی‌های تیمی با جنسیت مختلط در کنار تقویت مفاهیم جنسیتی در زمینه ورزش به دلیل همکاری برای رسیدن به هدف مشترک، مستعد استفاده از کلیشه‌های جنسیتی هستند (۳۳). همچنین اگلیو و مک کورمک^۲ (۲۰۲۰) عنوان می‌کنند که به رغم نگرانی از این که تفکیک جنسیتی در ورزش گاهی می‌تواند جنسیت‌گرایی و نابرابری جنسیتی را تداوم بخشد، تمرین مشترک و تلفیق تمرینات مختلط ورزشی و آموزش رقابتی مختلط در کاهش نگاه جنسیتی و نابرابری جنسیتی تأثیر دارد (۳۴)؛ همچنین در پژوهش پرال سوارز^۳ (۲۰۲۰) مشخص شده است که فعالیت بدنی در دختران کمتر و شدیدتر است (۳۵). دختران ورزش‌های انفرادی را ترجیح می‌دهند، در حالی که پسران اغلب ورزش‌های تیمی بیشتری انجام می‌دهند. یافته‌های نورمن^۴ و همکاران (۲۰۲۰) نشان می‌دهد، در کانادا ورزش دانشگاهی با نابرابری جنسیتی مداوم در هر دو حیطة فرصت شرکت به عنوان یک ورزشکار و استخدام در پست‌های رهبری همراه است (۳۶).

پژوهش طالب‌پور و همکاران (۲۰۱۹) در مورد تلقی از نابرابری جنسیتی ورزشی زنان ورزشکار قهرمان ایرانی، نشان می‌دهد که متغیرهای پایگاه اجتماعی-اقتصادی، ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، الگوپذیری از والدین، تحصیلات زنان و رسانه بیشترین تأثیر را بر نابرابری جنسیتی دارند (۳۷). در ایران موضوع جنسیت مورد نظر محققان زیادی بوده است و همراه با متغیرهایی مانند احساس نابرابری و تحرک اجتماعی زنان و مشکلات مربوط به دستیابی زنان به مناصب مدیریتی مورد مطالعه قرار گرفته است؛ همچنین در زمینه ورزش موضوعات مورد مطالعه بیشتر متمرکز بر موانع مشارکت زنان در ورزش یا فعالیت‌های جسمانی در اوقات فراغت و مدیریت زنان در ورزش بوده است (۳۸) و همچنین صادقی و همکاران (۲۰۱۲) بیان کردند جنسیتی شدن فراغت، انعکاسی از تقسیم کار و نقش‌های جنسیتی در دو عرصه عمومی (دنیای مردانه) و خصوصی (دنیای زنانه) زندگی اجتماعی است. بدین ترتیب، جنسیت یکی از اشکال بارز تمایزات اجتماعی است که به ناهمگونی و نابرابری در فراغت منتهی می‌شود (۳۹). نگاهی به مشارکت و حضور زنان در ورزش قهرمانی و همگانی بیانگر تبعیض آشکار در این مقوله است. به طوری

1. Eriksen
2. Ogilvie and McCormack
3. Peral.Suárez
4. Norman

که حضور و موفقیت زنان در رویدادهایی چون المپیک ۲۰۱۶ ریو و مسابقات آسیایی ۲۰۱۸ میلادی نشان می‌دهد که از مجموع ۱۱۵۵۴ ورزشکار ۴۷۰۰ ورزشکار زن حضور داشتند که ۴۵ درصد کل ورزشکاران را شامل می‌شد. این قضیه در ایران شدت بیشتری داشت؛ ۶۴ ورزشکار ایرانی در المپیک حضور داشتند که تنها ۹ نفر آنان زن بودند که نمایانگر حضور بسیار کمتر زنان ایران نسبت به درصد حضور زنان در کل جهان بوده است و تنها ۱۴ ورزشکار المپیکی ایران شامل ورزشکاران زن بوده است (۴۰). آمار و ارقام فوق بیانگر تبعیض جنسیتی در ورزش جهان، به‌طور عمومی و ورزش ایران به‌طور خاص دارد، این امر در عوامل مختلف اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه ایرانی ریشه دارد که شایسته توجه اساسی به منظور افزایش برابری در ورزش و کاهش شکاف جنسیتی می‌باشد که متأسفانه کمتر مورد توجه قرار گرفته است. به هر حال نتایج این تحقیقات نشان می‌دهد که زنان به‌طور فزاینده به فعالیت‌های ورزشی به منظور کسب سلامتی، اندامی متناسب و مشارکت اجرایی رو آورده‌اند؛ اما با وجود این سیر فزاینده، هنوز حضور زنان در ورزش کم‌رنگ است. از آن جا که در متون علمی بر اهمیت و ضرورت برابری جنسیتی در ورزش تأکید شده و برابری جنسیتی می‌تواند فرهنگ گرایش به مشارکت ورزشی را در بین تمام آحاد جامعه ترویج و ترغیب کند؛ این پژوهش سعی دارد در جهت شناسایی عوامل و شاخص‌های اصلی که چالش اساسی در برابری جنسیتی در ورزش محسوب می‌شوند را شناسایی کند و در راستای تحقق برابری جنسیتی، راه کارهایی مبتنی بر یافته‌ها را ارائه نماید تا از این طریق گرایش بانوان به ورزش ارتقا یابد و فواید اجتماعی و فرهنگی مناسبی برای جامعه ورزشی حاصل نماید. به نظر می‌رسد، عوامل مختلفی در زمینه نابرابری جنسیتی در ورزش ایران دخیل هستند که در جهت شناسایی این عوامل این پژوهش با هدف فهم پدیدار شناسانه نابرابری‌های جنسیتی در ورزش انجام شد.

روش‌شناسی

در این پژوهش قصد بر آن است تا با استفاده از روش تحقیق کیفی پدیدارشناسی و با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند و با رویکرد نمونه‌گیری همگون به مطالعه موضوع پرداخته شود. هدف اصلی روش پدیدارشناسی درک ساختار اصلی پدیده‌های تجربه شده انسانی است و دستیابی به عمق مفهومی تجارب زیسته ورزشکاران زن از نابرابری جنسیتی است. پدیدارشناسی روشی فلسفی است که بر تجربیات آگاهانه و مستقیم از پدیده‌ها استوار است، در این روش توصیف تجربه‌های مستقیم بدون تئوری پیشین درباره آن تجربیات است (۷). به بیان دیگر، این روش بر عمق تجربیات تأکید دارد و درک ما را از تجربیات زندگی افزایش می‌دهد. در پژوهش‌های کیفی، معیار دقیقی برای تخصیص حجم نمونه یا افراد شرکت کننده وجود ندارد. بسیاری از پژوهشگران بر انتخاب نمونه تا رسیدن به حد اشباع و تکرار داده‌ها تأکید دارند. با این حال، بر اساس دیدگاه هاووی و گالوین^۱ (۲۰۱۶)، بین ۴ تا ۴۰ مشارکت کننده برای این نوع پژوهش‌ها کافی است (۴۱). بر این اساس و با توجه به هدف پژوهش، که فهم و تفسیر تجربه زیسته ورزشکاران حرفه‌ای از نابرابری‌ها و تبعیض‌های جنسیتی در ورزش کشور است، ۱۵ نفر از ورزشکاران که تجربه اعزام به مسابقات خارج از کشور داشتند، به عنوان نمونه برای مطالعه در نظر گرفته شدند. در این پژوهش چند ملاک برای انتخاب به عنوان نمونه در نظر گرفته شد. ورزشکار زن بودن و سابقه طولانی و تجربه زیاد ورزش در سطوح مختلف و در نهایت عضویت در تیم‌های ملی که تجربه فعالیت ورزشی از کودکی تا سطح حرفه‌ای و ملی پوش شدن را دارند و سن، تجربه و رشته‌های ورزشی مختلف متغیرهایی برای حداکثر تنوع در نظر گرفته شد.

روش گردآوری داده‌ها در این پژوهش مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته بود که بعد از هماهنگی با مصاحبه شونده و در مدت زمان هر مصاحبه بین ۴۰ تا ۵۰ دقیقه انجام شد. جهت تحلیل داده‌ها، از روش هفت مرحله‌ای کلایزی استفاده شد و انجام مراحل

1. Holloway and Galvin

بدین صورت بود که ابتدا مصاحبه‌ها را که به صورت مکالمات ضبط شده بودند، رونویسی و به طور دقیق مکتوب گردید. سپس پژوهشگر کلیه جملات مصاحبه شونده‌ها را مکرراً مطالعه نموده و به منظور درک این مفاهیم، با آنان هم احساس شد. سپس جملات و واژگان مرتبط با پدیده مورد مطالعه را استخراج نمود و به هر کدام از جملات استخراج شده معنی و مفهوم خاصی داد. بعد از مرور واحدهای معنایی مصاحبه‌شوندگان مفاهیم مشترک درون دسته‌های خاص موضوعی قرار داده شد. بر اساس مراحل روش کلایزی، مفاهیم استنباط شده از مصاحبه با شرکت‌کنندگان در ۷۱ کد قرار گرفت، در مرحله بعد سعی شد تا کدهای استخراج شده در دسته بندی‌های خاص موضوعی قرار داده شود. به این منظور، ابتدا زیر مجموعه‌هایی ایجاد شد که از ادغام آن ۱۵ مضمون فرعی شکل گرفت و از ترکیب چند مضمون فرعی نهایتاً مفاهیم اصلی پژوهش به وجود آمد. در نهایت در ادامه مراحل کلایزی، کلیه مفاهیم استنباط شده در چهار مضمون اصلی جای گرفت. در آخرین مرحله از فرایند پژوهش، این فرصت برای مشارکت‌کنندگان فراهم شد تا ساختار موضوعی توصیف‌کننده تجربه‌های خود را بازبینی و مطالعه کنند و بازخوردهایی برای انجام دادن اقدامات اصلاحی و کامل کردن ساختار ارائه کنند. این مرحله در تأمین روایی پژوهش نقش مهمی دارد (۴۲).

یافته‌های پژوهش پدیدارشناسانه، در صورتی که از دو نفر از افرادی که رابطه‌ای با پژوهش ندارند اما به لحاظ روش‌شناختی و محتوایی متخصص این حوزه می‌باشند، درباره درستی جنبه‌های مختلف پژوهش از گردآوری تا تحلیل داده‌ها نظرخواهی شود و در صورت تایید این دو داور، پژوهش دارای صحت و استحکام مطالعه است. در نهایت با تأیید رویه‌ها و شیوه‌های گردآوری و تفسیر داده‌ها توسط داوران، ممیزی بیرونی پژوهش نیز انجام شد.

به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی، هدف پژوهش، رویه‌های پژوهش، خطرهای پژوهش و فواید پژوهش و داوطلبانه بودن شرکت در پژوهش برای شرکت‌کنندگان در مطالعه بیان شد و رضایت کامل اطمینان از مشارکت آنان حاصل شد. به منظور رعایت حریم خصوصی نمونه‌های پژوهش، حین پیاده سازی نوارها کلیه اسامی به کد تغییر داده شد. در این پژوهش محدودیت‌هایی هم می‌توان در نظر گرفت از جمله در دسترس نبودن مشارکت‌کنندگان و همچنین شاید بیان نکردن حقایق در حین مصاحبه که با توجه به ایجاد فضایی دوستانه و مطمئن برای مصاحبه از این موارد کمی کاسته شد.

یافته‌ها

جمعیت مورد مطالعه این پژوهش شامل ۱۵ ورزشکار زن بود که دارای تجربه طولانی فعالیت ورزشی تا سطح حرفه‌ای بودند و جزو ملی‌پوشان رشته ورزشی خود به شمار می‌آیند. به عبارت دیگر، افراد مورد مطالعه، مسیر فعالیت ورزشی از سطح ابتدایی تا قهرمانی را سپری کرده‌اند و تجربه‌های لازم برای انتخاب به عنوان نمونه در این پژوهش را دارند.

جدول ۱. ویژگی جمعیت شناختی شرکت کنندگان در پژوهش

Table 1. Demographic characteristics of research participants

ردیف	سن	تحصیلات	سابقه ورزشی	نقش ورزشی
۱	۴۲	دکتری	۲۶ سال	مربی و ورزشکار
۲	۲۷	کارشناسی ارشد	۱۵ سال	ورزشکار
۳	۳۴	کارشناسی ارشد	۱۸ سال	مربی و ورزشکار
۴	۲۸	کارشناسی ارشد	۱۷ سال	مربی و ورزشکار
۵	۲۶	کارشناسی	۱۴ سال	مربی و ورزشکار
۶	۲۸	کارشناسی ارشد	۱۵ سال	ورزشکار
۷	۲۹	کارشناسی	۱۴ سال	مربی و ورزشکار
۸	۲۴	کارشناسی	۱۵ سال	مربی و ورزشکار
۹	۳۵	کارشناسی ارشد	۱۲ سال	مربی و ورزشکار
۱۰	۳۸	دکتری	۱۳ سال	مربی و ورزشکار
۱۱	۲۷	کارشناسی	۱۵ سال	ورزشکار
۱۲	۲۶	کارشناسی	۱۵ سال	ورزشکار
۱۳	۳۱	کارشناسی ارشد	۱۰ سال	ورزشکار
۱۴	۳۷	کارشناسی ارشد	۱۸ سال	ورزشکار، مربی، داور
۱۵	۳۳	کارشناسی ارشد	۱۶ سال	ورزشکار، مربی

بر مبنای روش شناسی پژوهش، داده‌ها طبقه‌بندی شده و مفاهیم و مضامین فرعی و اصلی استخراج شد. نتایج این قسمت از پژوهش در جدول شماره دو منعکس شده است.

جدول ۲. کدهای باز، مفاهیم و مقولات اصلی حاصل از تجربه‌های زیسته زنان ورزشکار

Table 2. Open code, concepts and main categories derived from the lived experiences of women athletes

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مفاهیم
فرصت‌های نابرابر	فرصت‌های نابرابر	فرصت کسب تجربه در مسابقات خارجی
جنسیتی	آموزشی	ایجاد محیط و شرایط مناسب برای زنان ورزشکار در حین تحصیل
		ایجاد محیطی خسته کننده برای ورزش دانش آموزان
		حمایت جهت افزایش علم و دانش مربیان زن و اعزام به خارج از کشور برای ارتقا آنها
		مربیان با تجربه و آموزش دیده در ورزش زنان
		عدم حمایت فدراسیون برای ارتقا دآوری و ارسال داوران زن به مسابقات خارج از کشور
	فرصت‌های نابرابر	جلوگیری از حضور زنان در استادیوم‌ها
	تفریحی و فراغتی	تفاوت کمیّت و کیفیت در گذراندن فرصت‌های فراغت بین ورزشکاران زن و مرد
		عدم امکان حضور خانوادگی در ورزشگاه‌ها
	فرصت‌های نابرابر	محدودیت در رفت و آمد دختران
	دسترسی	محدودیت اقامت در هتل
		در دسترس نبودن مکان‌های مناسب برای ورزش زنان
		میزان اهمیت به ورزش دختران در آموزش و پرورش
		نبود محیط تمرینی مناسب با شئون اسلامی برای زنان مسلمان در کمپ
	فرصت‌های نابرابر	کمبود حریف‌های تمرینی برای زنان
	تمرین	امکان انتخاب تمرین با آقایان

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مفاهیم
		محدودیت‌های تمرینی در طول مسابقات
		محدودیت‌های زمانی در کمپ تمرین
		اختصاص زمان‌های بسیار نامناسب برای تمرین زنان
		توجه بیشتر به تمرینات آقایان در مقایسه با خانم‌ها
		اولویت قائل نشدن برای زمان تمرینی زنان
	فرصت‌های مالی	تفاوت در پاداش‌های قهرمانی
		تفاوت در قراردادهای مالی
		نبود حقوق‌ها در زمان بودن در کمپ‌های تیم ملی برای زنان
		نبود بودجه برای بانوان برای اعزام به مسابقات لیگ
		عدم حمایت مالی هیات‌ها از ورزش زنان
	فرصت نابالندگی	میزان تعصب بی جا خانواده‌ها و حذف شدن از ورزش
		استفاده از آقایون برای جلسات تیم ملی و عدم استفاده از زنان
		نداشتن پست‌ها مدیریتی حساس در فدراسیون
		تفاوت در اعزام در مورد تعداد بازیکن‌ها
		تفاوت در اعزام تیم‌های زنان
	فرصت‌های نابرابر استخدامی	سهم پایین نیروی انسانی در تیم‌های زنان
		درصد کم حق استخدامی زنان
		سکوت کردن خانم‌ها برای از دست ندادن پست مدیریتی
		تفاوت در میزان تلاش جهت کسب پست‌های مدیریتی در زنان و مردان
	نابرابری مزایا	وجود تسهیلات بیشتر برای قهرمان‌های مرد نسبت به زن
		ارایه امکانات رفاهی به آقایون در مقابل زنان
	نابرابری امکانات	نبود امکانات ورزشی مختص زنان
		دشواری برای پیدا کردن اسپانسر برای ورزش زنان
		تغذیه‌های نامناسب با ارزش غذایی پایین
		بی توجهی به وضعیت بدنی زنان در طول ماه
	محدودیت‌های پوششی	حساسیت به پوشش زنان ورزشکار حتی در شرایط و هوای گرم
		پوشش‌های غیر متعارف و اضافه بر حدود مسابقات
		ایجاد تشنج‌های روانی برای زنان در حین مسابقه جهت خارج نشدن از محدوده پوشش
	نامنی روانی	افزایش فشارهای روانی به دلیل محدودیت‌ها
		وجود نابرابری جهانی
		ویژه بودن نابرابری جنسیتی در ورزش کشور
		ندادن برخی زمین‌های تمرینی به دلیل ترس از حاشیه‌ها
	برخورد نامناسب	زیر ذره بین بودن زنان ورزشکار در ورزش امروز
	رسانه	رسانه ای نبودن ورزش زنان
		اختصاص فضای محدود رسانه‌ای به اخبار ورزشی زنان
		برخورد گزینشی با اعضا برای مصاحبه‌ها و پخش مصاحبه‌ها
	کلیشه‌های جنسیتی	تمسخر توسط ورزشکاران مرد
		برخورد توهین‌آمیز جامعه با ورزش زنان
		برخورد نکردن با توهین به ورزشکاران زن
		استفاده از الفاظ تحقیر آمیز برای ورزش زنان
		استفاده از لطف‌هایی چون توریسم به اعزامی‌های تیم ملی بانوان
	نامنی اجتماعی	وجود یا احتمال آزارهای جنسی
		عدم امنیت روانی برای ورزشکاران زن
		وجود تهدیدهای لفظی به مشارکت ورزش زنان

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مفاهیم
		نگاه های آزار دهنده پسران در تمرین
		وجود حاشیه‌های زیاد در طول ورزش
	پشتیبانی	عدم حمایت از قهرمانان ورزش زنان
	ناعدالانه اجتماعی	عدم حمایت هیات‌ها از ورزش زنان
		عدم برخورداری از حقوق شهروندی، مانند دیدن مسابقات فوتبال و دوچرخه سواری در سطح شهر
		عدم حمایت هیات‌ها به ورزش همگانی بانوان
		دشواری در دسترسی به زمین‌ها و سالن‌های ورزشی دانشگاهی
		نگاه تبعیض‌آمیز جامعه به ورزش زنان نسبت به مردان
		عدم حمایت روسا و مسولان ورزش بانوان در فدراسیون‌ها
		نادیده گرفته شدن تلاش زنان در ورزش
		وجود برخی قوانین و عدم اصلاح این قوانین با توجه به رشد ورزش زنان

با تحلیل داده‌ها، چهار مضمون اصلی از تجربه زیسته زنان ورزشکار ایرانی از نابرابری‌های جنسیتی به دست آمد که در ادامه هر یک از مضامین مورد تفسیر قرار می‌گیرند.

فرصت‌های نابرابر جنسیتی: از مضامین فرعی که به صورت مکرر به آن‌ها اشاره شد، فرصت‌های نابرابر آموزشی، فرصت‌های نابرابر تفریحی و فراغتی، فرصت‌های نابرابر دسترسی، فرصت‌های نابرابر تمرین، فرصت‌های نابرابر مالی، فرصت نابرابر بالندگی و فرصت‌های نابرابر استفاده می‌است. شرکت‌کننده شماره ۴ و ۶ در رابطه با "فرصت‌های نابرابر آموزش" بیان داشت «ما هیچ بازی تدارکاتی خارجی نداشتیم و گاهی اتفاق افتاد که حریف تمرینی هم در ایران نداشتیم و تنها به تمرین شخصی خودمان می‌پرداختیم». در همین مورد، شرکت‌کننده دیگری می‌گوید: «بدترین زمان‌ها و خصوصاً زمان‌های مرده به تمرینات ما اختصاص داشت، یکی از زمان‌های بد تمرینی، زمان بعد از ناهار بود که بهترین زمان استراحت، بعد از تمرین صبح بود و همچنین بعد ناهار که به تمرین ما اختصاص داده می‌شد». شرکت‌کننده ۳ اذعان دارد «حتی حاضر بودند به تمرینات بچه‌های مدرسه فوتبال زمین بدهند، اما به تمرینات بانوان که در لیگ هستند زمین ندهند و اگر زمانی هم در اختیار ما می‌گذاشتند، تایم ۱۲ تا ۲۰ بدترین زمان بود». شرکت‌کننده شماره ۸ در مورد فرصت‌های فراغت می‌گوید «بانوان ورزشکار از حضور در استادیوم هم منع هستند بانوان غیرورزشکار که هیچ».

با تأمل در تجربه‌های زنان ورزشکار مورد مطالعه، به روشنی می‌توان به "فقدان فرصت‌های فراغت" و در برخی موارد "نابرابری در فرصت‌های دسترسی" برای انجام فعالیت ورزشی و لذت بردن از ورزش بانوان پی‌برد. در همین راستا شرکت‌کننده شماره ۳ گفت «در ابتدا واسه اینکه در روستا بودم برای تمرین مجبور بودم ساعت‌ها حرکت کنم برسم برم شهر و برم سالن که تمرین کنم» و همچنین شرکت‌کننده ۴ در همین ارتباط بیان داشت «برای زمین تمرین که پیدا می‌کردیم گاهی باید ۲ ساعت رانندگی می‌کردم که بتونم برسم زمین تمرین، چون خارج شهر زمین به ما می‌دادند». در همین مورد، شرکت‌کننده شماره ۶ می‌گوید «در محیط مدرسه دانش‌آموزان با لباس‌های نامناسب و محیط‌های کوچک و با وسایل محدود مجبور به ورزش هستند». شرکت‌کننده شماره ۲ نیز در همین مورد می‌گوید «توجه نکردن به ورزش در مدارس و اهمیت ندادن به زنگ ورزش بانوان، اصلی‌ترین شروع تفاوت‌ها در جامعه است». طبق نظر شرکت‌کنندگان توجه به ورزش، به ویژه ورزش پایه در بخش بانوان در آموزش و پرورش بسیار محدود است.

کلید آموزشی‌های پژوهش، به مقوله نبود فرصت‌های برابر، به ویژه در مورد مسائل مالی تأکید دارند. به زعم یکی از نمونه‌های پژوهش، «به آقایون، در زمانی که در کمپ تمرین برای اعزام بودیم حقوق داده می‌شد که گاهی می‌تونستند خرج خانوادشون

بند اما به ما هیچ حقوقی پرداخت نشد و یکبار توی یکی از اعزام‌ها به حقوق دادن که به اندازه خوراک دو روز هم نبود و چون ارزش غذایی که با ما می‌دادند پایین بود ما مجبور بودیم خودمون هم خرید کنیم، در واقع ما هزینه زیادی برای اینکه ورزش کنیم پرداخت می‌کنیم» همچنین شرکت‌کننده ۷ در این مورد عنوان می‌کند: «برای رفت و آمدم به تمرین تیم ملی خودم شخصاً هزینه می‌کردم در حالی که پسری که به همراه من برای تیم ملی انتخاب شده بود، هیات هزینه رفت و آمد رو کامل به ایشون داد». مفهوم دیگر در این مورد، «فرصت نابرابر بالندگی» است که از تحلیل تجربیات شخصی شرکت‌کنندگان استخراج شد. در این زمینه یکی از شرکت‌کنندگان تجربه خود را این گونه نقل می‌کند: «تعصب شدید خانواده در ابتدای ورزشم خیلی زیاد بود خصوصاً اینکه ما از قومیت‌هایی جز فارس هستیم ولی بالاخره وقتی دیدن انتخاب شدم برای تیم ملی کمی آرام‌تر شدن و بعد از مدتی خود خانواده حامی من شدند، در حالی که دوتا از شاگردهای بسیار با استعداد خودم توی این رشته ورزشی به دلیل اینکه خانواده و خصوصاً برادرشون باهاشون مخالفت می‌کردند یا به اصرار خانواده شوهر کردن، که دیگه کلا حذف شدن از ورزش، یا یکی از شاگردای خوبم به دلیل مخالفت خانواده حتی خودکشی کرد که خدا را شکر نافرجام بود، ولی افسردگی گرفت و دیگه ادامه نداد به ورزش کردن». یکی دیگر از نمونه‌ها می‌گوید: «برای رفتن به تمرین و اعزام گاهی با همسرم بحث می‌شد، ولی خداراشکر بالاخره راضی می‌کردم، ولی گاهی نمی‌تونستم سر تمرین برم چون خیلی عصبی می‌شد که ترجیح دادم دیگه ادامه ندم و الان تایم کوتاه مربی باشگاه هستم». شرکت‌کننده ۵ و ۲ در زمینه «فرصت‌های نابرابر استخدامی» بیان کردند: «همیشه تیم آقایون توی چندین سالی که توی تیم ملی هستم بیشتر از بانوان بوده در حالی که میانگین مدالی بانوان بیشتر از آقایون بوده»؛ و «تلاش ما در وزارت ورزش رو اصلاً نمی‌بینند و باز هم برای انتخاب یک پست از آقایون استفاده می‌کنند و میگن خانم‌ها گاهی احساسی تصمیم می‌گیرن با اینکه گاهی موفقیت‌هایی توی اون سازمان ما داشتیم و همه می‌دیدن». با نگاهی به مصاحبه‌ها می‌توان به نادیده گرفتن مقام زن در بخش‌های مدیریتی و استخدامی پی برد.

زیرساخت‌های عدالت جنسیتی: یکی از مفاهیم فرعی نابرابری در برخورداری از مزایا است. به گفته شرکت‌کننده شماره ۶، «برای آقایان که قهرمانی و مدال یکسان با من داشتند، تسهیلات متفاوتی بود؛ مثلاً برای سربازیشون، تحصیلشون و حتی شرایط کاریشون صحبت‌ها و رایزنی‌هایی انجام می‌دادن ولی برای خانم خودمون باید تلاش می‌کردیم برای استفاده از اون سهمیه برای تحصیل و کلا بعد از مسابقه انگار نبودیم». شرکت‌کننده ۳ بیان کرد: «برای آقایون توی تمرینات امکانات رفاهی بیشتری آماده می‌کردند حتی اونا پلی‌استیشن داشتن و ما حتی اجازه بیرون رفتن از آن خوابگاه رو نداشتیم». مفهوم فرعی دیگری که از آن مفهوم اصلی ایجاد شد نابرابری امکانات است که تمامی شرکت‌کنندگان یک بیان مشترک داشتند که «گاهی چون اسپانسر نداشتیم، خودمان هزینه می‌کردیم برای رفتن به لیگ و فقط گاهی ورودی را هیات می‌داد و بقیه خود ما خرج می‌کردیم» شرکت‌کننده شماره ۷ بیان داشت «من میله مخصوص رشته ورزشی مخصوص بانوان ندارم و توی ایران فقط دوتا بود که در واقع در دسترس من نبود و فقط باشگاه‌های خصوصی داشتن که خیلی هزینه می‌گرفتند و من با میله آقایون و چیزی که در دسترس بود توی شهرستان برای مسابقات تمرین می‌کردم». در ادامه شرکت‌کننده شماره ۵ بیان کرد «تا زمانی که در تمرینات بودیم غذاهایی با ارزش غذایی واقعاً پایین به ما میدادن ولی برعکس به آقایون میان وعده‌های خوب و واقعاً بهتر از ما و غذاهایی با ارزش مناسب‌تری می‌دادند، هرچند در کمپ‌های اعزامی به المپیک غذا و میان وعده‌ها بهتر بودند و این هم چون هر ۴ سال یکبار اتفاق می‌افتاد». شرکت‌کننده شماره ۱۲ بیان کرد «برای اعزام به مسابقه لیگ، آقایون رو با پرواز اعزام می‌کردند و ما رو با یه اتوبوس که وقتی می‌رسیدیم بعضی از بچه‌ها مون به دلیل عادات ماهانه زنانه دچار وضعیت بدنی بسیار بدی می‌شدند».

هنجارهای نامعارف جنسیتی: از مفاهیم فرعی محدودیت‌های پوششی، نامنی روانی و برخورد نامناسب رسانه که از تفسیر مصاحبه و تجربه‌های شخصی شرکت‌کنندگان و تحلیل جملات شکل گرفت، محقق به مفهوم اصلی هنجارهای نامعارف جنسیتی دست یافت. در بیان شرکت‌کننده شماره ۱۰ که گفت «در زمان مسابقات یکی از فشارهای روانی پوشش ما بود که می‌ترسیدیم

تکنه اتفاقی بیفته و حراست گیر بده به ما، مثل اینکه یک بار من توی مسابقه گردنم مشخص شد و وقتی برگشتم حراست منو خواست و کمی منو واسه این موضوع اذیت کردن و مراقب بودن که توی فضای مجازی چی میذارم». همچنین شرکت کننده شماره ۱ گفت «من یک عکس بدون کلاه یا روسری توی پیج شخصی خودم گذاشتم و بعد حراست منو خواستن و با اینکه حذف کردم عکس از پیج شخصی ولی منو از تیم ملی خط زدند». شرکت کننده شماره ۸ بیان کرد «برخی دقیقا به ما گفتن ما حوصله حاشیه نداریم به خانم‌ها زمین فوتبال نمی‌دهیم برید بیرون شهر یه جای از زمین‌های اونا استفاده کنید». در بخش مفهوم برخورد نامناسب رسانه که تمامی شرکت کنندگان از رسانه‌ای نبودن ورزش بانوان کشور گلایه دارند. شرکت کننده شماره ۱ بیان داشت «حتی امسال برای اینکه بتونند خیلی محدود قایقرانی بانوان در صدا و سیما نشان دهند، مسافت مسابقه رو بسیار محدود کردند و فاصله دوربین هم بسیار زیاد بود که در واقع چندتا نقطه مشخص بود». شرکت کننده شماره ۷ در همین ارتباط بیان داشت «هیات ما برای اعزام تیم ما منت هم بر سر ما می‌گذاشت که برای من هیچ منفعتی ندارید چون بازی‌های شما نشان داده نمی‌شود و میگفتند برید خداراشکر کنید همین پول هم به شما میدیم». شرکت کننده شماره ۲ نیز گفت «نگاه کنید چند دقیقه در به ورزش بانوان اخبار ورزشی اختصاص داره اگر هم دقت کنید از مسابقات و تکنیک‌های ما تیکه‌ای پخش نمیشه خیلی گذرا خبر رو میخواند و تمام». شرکت کننده ۹ نیز گفت «برای مصاحبه‌های تلویزیونی هم افرادی که چیزهایی که آن‌ها میخوان باید بگن، مصاحبه می‌کنند و پخش میشه».

موانع اجتماعی مبتنی بر جنسیت: کلیشه‌های جنسیتی که به طور گسترده در سطح جامعه و تعاملات اجتماعی مشاهده می‌شود، در بین تجربه‌های ورزشکاران نیز به چشم می‌خورد. شرکت کننده شماره ۹ بیان کرد «هر بار برای دیدن در خیابان می‌رفتم برای اینکه متک از بعضی مردم نشنوم هدفن می‌ذاشتم و صداشو بلند می‌کردم». همچنین شرکت کننده شماره ۱۱ بیان داشت «در تمرین‌های تیم ملی هم خود پسران تیم ملی به ما می‌گفتند، اومدین خاله بازی شما دخترا و یا شما ضربه نمی‌زنید که، ناز می‌کنید هم دیگه رو». در همین ارتباط شرکت کننده شماره ۲ گفت «گاهی اتفاق می‌افتاد که توی اعزام‌ها پسرای خودمون بهمون می‌گفتن شما به عنوان گردشگر اومدین فقط». همه این موارد از کلیشه‌های جنسیتی که در کودکی شکل گرفته و مدام بازتولید می‌شود، نشأت گرفته است. در مفهوم فرعی ناامنی اجتماعی شرکت کننده شماره ۶ گفت «گاهی که تمرین مشترک با آقایون داشتیم پسر با نگاه هاشون حس بدی به ما می‌دادند، حتی با اون لباس‌های گشاد هم چشم‌هاشون روی بدن ما بود». شرکت کننده شماره ۲ بیان کرد «گاهی به دلیل غیررسمی بودن تمرین مشترک که توی ایران داره اتفاق می‌افته هر چند به طور غیر رسمی، پسر و گاهی مربی به ما زیاد نزدیک می‌شدند و الفاظ جنسی به کار می‌بردند و گاهی به دلیل بی تجربه بودن مربی زن توی اون رشته مربی مرد داشتیم و با پسران تمرین می‌کردیم». شرکت کننده شماره ۳ بیان کرد «من توی ورزش چون توی یه شهر کوچیک و با مردای غیرتی بودم از طرف بقیه مردا هم تهدید می‌شدم که برو شوهر کن و گرنه کاری می‌کنیم که نتونی حتی شوهر کنی، خصوصا واسه نوع ورزشی که انجام میدادم حساس بودن». شرکت کننده شماره ۵ در همین ارتباط گفت «کلاً من مدام باید مراقب باشم توی وزارت ورزش با پسر زیاد صحبت نکنم و مراقب پوشش باشم و مراقب پیج شخصی خودم باشم و هزارتا حواشی دیگه که امنیت روانی برای من هیچ وقت وجود نداره. من اگه یه بار دیگه به دنیا بیام اصلا توی سطح ملی ورزش نمی‌کنم». در ارتباط با مفهوم پشتیبانی ناعادلانه اجتماعی نیز تحلیل تجربه‌های نمونه‌های پژوهش نشانگر وجود احساس نابرابری جنسیتی است. به عنوان مثال، شرکت کننده ۱ بیان کرد «من وقتی از حقوق شهروندی خودم مثل دیدن بازی‌ها فوتبال توی استادیوم محرم هستم باید هم جامعه به من که زنم و یه مرد متفاوت نگاه کنه و واسه یه دوچرخه سواری توی شهر هزارتا متک بشنوم و بیخالش بشم دیگه چون به این همه استرس نمی‌ارزید». شرکت کننده ۹ گفت «برای بانوان اعلام کردیم آماده هستیم هر روز صبح ورزش بذاریم شما تبلیغ کنید و یه هزینه به مربیان که صبح زود میان بدید و هیات اصلا نپذیرفت». شرکت کننده

شماره ۶ گفت «بعضی قوانین توی فدراسیون همینجوری موندن با اینکه ورزش ما پیشرفت کرده و می‌بینم ما توانایی گرفتن مدال داریم بازم اصلاحشون نکردن و یا سال‌ها طول می‌کشه یه پوشش مناسب برای اون رشته تایید بشه که خود مسئولان زن اولین کسانی هستن که سنگ میندازن تو این مسیر، چون میترسن اخراج شن از اون پست و شغلش».

بحث و نتیجه‌گیری

به رغم تلاش‌های گسترده در توسعه عدالت جنسیتی، ورزش همچنان یک نهاد کاملاً جنسیتی است و در آن زنان چه در رشته‌های ورزشی و چه در پست‌های رهبری، تصمیم‌گیری و مدیریت، بیشتر در حاشیه هستند (۴۳-۴۵). بر اساس یافته‌های به دست آمده از پژوهش، چهار مقوله اصلی در نابرابری‌های جنسیتی در ورزش کشور وجود دارد که در ادامه به بحث و تفسیر این مقوله‌ها پرداخته می‌شود.

فرصت‌های نابرابر جنسیتی: بر اساس یافته‌های به دست آمده، مفهوم اصلی فرصت‌های نابرابر یکی از ویژگی‌های تجربه شخصی ورزشکاران زن ایرانی بود. از تفسیر این مفهوم، فرصت‌های زنان در حوزه ورزش قابل مقایسه با مردان نمی‌باشد، در واقع ورزشکاران معتقدند که دولت، منابع و امکانات بیشتری در اختیار مردان قرار داده است و این امر سبب استمرار نابرابری و بی‌عدالتی است. به منظور تحقق برابری میان زنان و مردان دو رویکرد کلی در برنامه‌ریزی توسعه‌ای ورزش زنان مطرح است: (۱) رویکرد بی‌طرفی جنسیتی که در آن برنامه‌ها فاقد نگاه جنسیتی‌اند که در چنین برنامه‌هایی تفاوتی میان زن و مرد در مشارکت و برخورداری از منافع برنامه توسعه وجود ندارد. (۲) رویکرد حساسیت جنسیتی که در آن برنامه‌های توسعه با دیدگاه جنسیتی و برابرگرایانه متناسب با شرایط کشورها تنظیم شده و حتی گاه با هدف کاهش تبعیض‌ها و نابرابری‌های جنسیتی، برنامه توسعه‌ای خاص جمعیت زنان تدوین می‌شود (۴۶). توجه به این که هرچه مردان موقعیت‌ها را در سطوح بالا و کلان جامعه در اختیار خود داشته باشند، کنترل قدرت اقتصادی و سیاسی از بالا به پایین به دست مردان می‌افتد و در نهایت توزیع فرصت‌ها به نفع آنان خواهد بود، زیرا این نقش‌ها به منزله ویژگی‌های برتر مردان بر زنان تلقی می‌شوند و به طور ناموزونی منابع و فرصت‌ها بین زنان و مردان تقسیم می‌گردد (۴۷). هر چند گفتمان‌های بین‌المللی با فراخواندن زنان به عنوان سوژه‌هایی برابر با مردان، گفتمان‌های رایج درون کشور را به چالش می‌کشند (۴۸)؛ همچنین تحولات سه دهه اخیر، در بسیاری از جوامع نشان می‌دهد که زنان سمت‌های زیادی را در شرکت‌ها، ادارات، سازمان‌ها و سایر مراکز دولتی و خصوصی به دست آوردند و همچنان خواستار کسب فرصت‌های برابر با مردان در عرصه‌های اجتماعی هستند. این در حالی است که تحقیقات نشان می‌دهد که توزیع عادلانه‌تر موقعیت‌ها و منابع میان زنان و مردان، باعث رشد، پیشرفت و بهره‌وری ورزش بانوان و همچنین قرار گرفتن در پست‌های مدیریتی در عرصه ورزش که در نهایت باعث ارتقا جایگاه زنان ورزشکار با توانایی‌های آن‌هاست، می‌شود.

نتایج نشان داد، مفاهیم فرعی از مفهوم فرصت‌های نابرابر جنسیتی شامل، فرصت‌های نابرابر آموزشی، فرصت‌های نابرابر تفریحی و فراغتی، فرصت‌های نابرابر دسترسی، فرصت‌های نابرابر تمرین، فرصت‌های نابرابر مالی، فرصت نابرابر بالندگی و فرصت‌های نابرابر استخدامی هستند که با نتایج تحقیقات فورسی و همکاران^۱ (۲۰۱۹)، جنتیل و همکاران^۲ (۲۰۱۸)، بخارایی (۲۰۱۶) همخوانی دارد (۱۲، ۴۹، ۵۰). یکی از موارد فرصت‌های نابرابر آموزشی در این پژوهش، می‌توان به فرصت‌هایی مانند کسب تجربه مسابقات خارجی اشاره کرد، اگر زنان نیز مانند مردان در مسابقات خارجی حضور داشته باشند به مراتب، انگیزه بیشتری برای تلاش و پیشرفت دارند. یکی دیگر از فرصت‌های نابرابر آموزشی، عدم ایجاد محیط و شرایط مناسب برای زنان ورزشکار در حین تحصیل است، چرا که اگر دارای شرایط مناسب تحصیلی باشند و همراستایی تحصیل و ورزش برای آنان مانع ایجاد نکند، عملکرد

1. Forsyth
2. Gentile

اجرای و مهارتی در راستای پیشرفت و حرفه‌ای شدن در کنار علم شدن ورزشی خود خواهند داشت؛ همچنین محیط خسته‌کننده برای ورزش دانش‌آموزان از عوامل بادرنده ورزش بانوان است. ورزش دانش‌آموزی زمانی می‌تواند برای دختران هدایت را به وجود آورد که با انگیزه‌های کافی و کم‌کردن سختی‌های محیطی همراه باشد. در ادامه باید گفت، اگر حمایت‌های کافی جهت افزایش علم و دانش مربیان زن و اعزام آنان به خارج از کشور برای ارتقاء صورت پذیرد و مربیان با تجربه و آموزش دیده در ورزش زنان پرورش داده شوند، ورزش بانوان نیز می‌تواند رشد و پیشرفت قابل مشاهده‌ای را داشته باشد، چرا که داشتن زیر ساخت از مهم‌ترین عوامل توسعه است. متأسفانه عدم حمایت فدراسیون‌ها برای ارتقاء داوری و ارسال داوران زن به مسابقات خارج از کشور، یکی از معضلات ورزشی بانوان است که باید مورد بازبینی قرار گیرد، هرچند امروزه اعزام برخی داوران زن به مسابقات که از طرف فدراسین جهانی برای برخی مسابقات مشخص می‌شوند با محدودیت‌هایی صورت می‌گیرد. برابری آموزش از تجربه‌های زیسته ورزشکاران است که می‌تواند بسیار اثرگذار باشد، می‌توان گزارش نتایج پژوهش براک (۲۰۱۰) را بیان کرد که در ایالات متحده، اعتبار بسیاری برای تغییر قانون فدرال در مورد فرصت برابر در آموزش، داده می‌شود (۵۱). این قانون با برقراری برابری در دو و میدانی در مدارس، ورزش را برای زنان قابل دسترس می‌کند و ایده‌ها و کلیشه‌های جنسیتی را که در مورد دختران وجود دارد، تغییر می‌دهد (۲۷، ۵۲). در ادامه تأکید بر نقش آموزش و پرورش در کاهش شکاف جنسیتی؛ قدرت مسلم در شکل دادن به باورهای مبتنی بر برابری جنسیتی و اینکه دختران و زنان نیز می‌توانند همچون مردان با رعایت ارزش‌های فرهنگی جامعه، در عرصه ورزش فعالیت کنند، یکی از وظایف ذاتی آموزش و پرورش است، که پیشنهاد می‌شود مورد توجه جدی متولیان ورزشی جامعه قرار گیرد (۳۷). یکی دیگر از یافته‌ها مبحث فرصت‌های نابرابر فراغت است که به میزان جلوگیری از حضور زنان در استادیوم‌ها، تفاوت میزان و حجم فراغت‌های ورزشکاران زن و مرد و عدم اجازه حضور خانوادگی در ورزشگاه‌ها اشاره دارد. همان‌طور که می‌دانید و بر همه عیان است، حضور پرشور تماشاگران در استادیوم‌ها می‌تواند سطح کیفی مسابقات را افزایش دهد و شور و نشاط اجتماعی را به وجود آورد؛ بنابراین زنان نیز در صورت برخورداری از حق حضور در ورزشگاه‌ها می‌توانند در جهت ترویج فرهنگ تماشاگری، مفید باشند. سال‌هاست که جلوگیری از حضور زنان در استادیوم‌ها، باعث سرخوردگی بانوان ورزشکار و ورزش دوستان شده است و برداشتن این مانع می‌تواند جامعه‌ای پویا را به وجود آورد. یافته‌های پژوهش نشان داد که در خصوص فرصت‌های نابرابر دسترسی نیز نگاه جنسیتی وجود دارد و زنان ایرانی با کم لطفی مسئولین مواجه هستند. محدودیت در رفت و آمد دختران، محدودیت اقامت در هتل، نبود محیط‌های تمرینی مناسب زنان مسلمان در کمپ از این دسته مواردی است که ورزش بانوان را تحت تأثیر قرار داده است و بانوان ورزشکار ایرانی را دچار مشکل کرده است. در دسترس نبودن مکان‌های مناسب برای ورزش زنان، باعث شده میل به ورزش کمتر شود و میزان فعالیت زنان ایرانی کاهش یابد. البته نه تنها این امر بلکه اهمیت به ورزش دختران در آموزش و پرورش در درجه‌ی کمتری نسبت به پسران قرار دارد و این امر نیز چالش بزرگی برای توسعه ورزش بانوان است. فرصت‌های نابرابر تمرین یکی دیگر از مهم‌ترین چالش‌های بانوان در ورزش است. کمبود حریف‌های تمرینی برای بانوان، محدودیت‌های تمرینی در طول مسابقات، محدودیت‌های زمانی در کمپ تمرین، توجه به تمرینات آقایان نسبت به خانم‌ها، نبود اولویت به زمان تمرینی بانوان، همگی باعث ایجاد چالش در خصوص فرصت‌های تمرینی بانوان شده است. متأسفانه دادن زمان‌های بسیار نامناسب و مرده برای تمرین زنان و کاهش میزان حق آزادی برای انتخاب تمرین با آقایان باعث شده که بانوان ورزشکار دچار رکود تمرینی شوند و از تمرینات خوب و با کیفیت برخوردار نباشند. نه تنها این موارد، بلکه فرصت‌های نابرابر مالی نیز از چالش‌های زنان ورزشکار است. در ادامه تحلیل‌های تجربه‌ی زیسته ورزشکاران در حوزه‌ی نابرابری فرصت‌ها باید بیان کرد که به استثنای موارد بسیار کمی، زنان ورزشکار به طور قابل توجهی دستمزد کمتری نسبت به هم‌تایان مرد دارند که از فرصت‌های بسیار کمتر برای رقابت حرفه‌ای نشأت می‌گیرد و باید با عدم اطمینان بیشتری نسبت به آینده خود به عنوان

ورزشکار حرفه‌ای مبارزه کنند (۲۷). البته باید اذعان کرد در ورزش حرفه‌ای و تجاری نابرابری و تبعیض در درآمدهای ورزشکاران به ایجاد تمایزهای طبقاتی و منزلتی منجر شده است (۵۳)؛ همچنین عدم دریافت پاداش‌های برابر مسأله مطرح شده در تجربه زیسته ورزشکاران زن بود که کاهش انگیزه و عدم اعتماد را به همراه داشت. نتایج این بخش از پژوهش همسو با نتایج پژوهش‌های نظری آزاد و همکاران (۲۰۲۰) و فراهانی و همکاران (۲۰۱۷) است (۳۷، ۵۴).

همچنین باید بیان کرد که منابع مالی و اعتباری که در اختیار مسئولان ورزش بانوان قرار دارد، بسیار ناچیز بوده و جهت سازماندهی مناسب مراکز و امکانات مورد نیاز، کافی نیست. نتایج این بخش از پژوهش همسو با نتایج پژوهش‌های طالب پور و همکاران (۲۰۱۹)؛ نوروزی و همکاران (۲۰۱۸)؛ فراهانی و همکاران (۲۰۱۷) و رضانی‌نژاد و همکاران (۲۰۱۶) می‌باشد (۲۵، ۳۷، ۵۴، ۵۵). در همین راستا کوکی (۲۰۱۷) بیان کرد، زنان در ورزش اغلب از نظر ساختاری و نمادین دچار تزلزل هستند (۵۶). هنگامی که سازمان‌های ورزشی در بخش‌های بودجه تصمیم می‌گیرند، اولویت در اختیار ورزش مردان و در نتیجه بودجه و هزینه بیشتر تعیین می‌شود و در نهایت ورزش زنان در معرض خطر "نابودی" هستند (۱۹). به عنوان مثال، ممکن است، لیگ فوتبال حرفه‌ای استرالیا برای زنان - کنار گذاشته شود تا "لیگ سودآور مردان" سودآوری بیشتری را حفظ کند (۵۷). نتایج پژوهش نشان دادند، ورزش زنان از امکانات مالی اندکی برخوردار می‌باشد، بنابراین پیشنهاد می‌شود در راستای کاهش شکاف جنسیتی در ورزش، سرمایه‌گذاری در ورزش بانوان مورد توجه جدی‌تری قرار گیرد و تشویق حامیان مالی به سرمایه‌گذاری در ورزش بانوان با تصویب قوانین درست و منطقی در دستور کار قرار گیرد. تفاوت‌های جنسیتی تا آن جا آشکار است که به وضوح می‌توان دید که در پاداش‌ها در زمان قهرمانی بین زنان و مردان تفاوت قائل شده است؛ همچنین تفاوت‌های قابل مشاهده در قراردادهای مالی وجود دارد که جای بسی نگرانی برای بهبود ورزش بانوان است. نبود بودجه برای بانوان به مسابقات لیگ، نبود حقوق‌ها و دستمزدها در زمان حضور در کمپ‌های تیم ملی برای زنان و عدم حمایت مالی هیات‌ها از ورزش زنان، باعث مشکلات عدیده‌ای در ساختار ورزش بانوان شده که مسیر پیشرفت ورزش بانوان را با موانعی روبرو ساخته است. زنان ایرانی نه تنها از جنبه زیرساختی با مشکلات مواجه‌اند و میان آن‌ها و مردان تفاوت قائل می‌شود بلکه در خصوص زمینه‌های پیشرفت و تکامل و بالندگی نیز با مشکل مواجه‌اند. از دیگر دستاورد تحلیل تجربه‌های ورزشکاران زن، حمایت خانواده و اطرافیان به انجام فعالیت‌های ورزشی و ادامه دادن تا مسیر قهرمانی است که گاهی زنان از این حمایت محروم هستند و تنها با سختی‌ها و مقابله به خانواده به مسیر ادامه می‌دهند و این اتفاق در شهرهای مختلف کشور به دلیل قومیت‌های مختلف، متفاوت بود. قطعاً حمایت از طرف حتی یکی از اعضای خانواده در هموار کردن مسیر رشد و پیشرفت زنان در ورزش بسیار تأثیرگذار است که بسیار در بیانات و تجربیات زیسته مصاحبه‌شوندگان تکرار شد. یافته‌های این پژوهش همسو با نتایج پژوهش‌های طالب پور و همکاران (۲۰۱۹)؛ علی‌پور و همکاران (۲۰۱۷)؛ فراهانی و همکاران (۲۰۱۷) و رضانی‌نژاد و همکاران (۲۰۱۶) است (۳۷، ۴۶، ۵۴، ۵۵). متأسفانه میزان تعصب شدید خانواده‌ها و حذف شدن از ورزش، استفاده از مربی‌های مرد برای جلسات تیم ملی و عدم استفاده از زنان توانمند، نداشتن پست‌های مدیریتی حساس در فدراسیون که باعث حذف نقش بانوان در مناسب مدیریتی و کم بودن فرصت‌های استخدام و به کارگیری زنان در حوزه‌های ورزش از موانع اساسی که ورزش زنان را با مشکل روبرو کرده است. در مطالعه موانع نهادینه شده و پشتیبانی از مدیران زن ورزشی می‌توان بیان کرد که علی‌رغم افزایش در میزان مشارکت در بین دختران و زنان در تمام سطوح ورزشی، زنان هنوز در پست‌های رهبری و مدیریتی حضور کم‌رنگی دارند و کمتر از ده درصد از مدیران انجمن ورزشی دانشگاهی، زن هستند (۵۸). در این مسیر حتی برای دسترسی به برخی رشته‌های ورزشی، زنان مجبور شده‌اند که آن را به عنوان یک حق مطالبه کنند و یا برای دستیابی به حقوق ورزش خود در تصمیم‌گیری‌ها، به گونه‌ای سخت عمل کنند تا ارزش خود را به اثبات می‌رسانند (۵۹). در این راستا، یکی از دلایل می‌تواند این باشد که مدافع حقوق زنان برای به دست آوردن

پست‌های مدیریتی سطوح بالا و حساس در سازمان‌ها کمتر وجود دارد. تفاوت در اعزام در مورد تعداد بازیکن‌ها و تفاوت در اعزام تیم‌های زنان یکی دیگر از چالش‌های بالندگی زنان است که باید به طور جدی مورد بازبینی قرار گیرد.

زیرساخت‌های عدالت جنسیتی: قرن بیستم با جنبش گسترده برابری جنسیتی معرفی شده است و این امر منجر به فرصت‌های بهتر و موقعیت‌های مناسب برای انسان‌ها است؛ اما در کشورهای در حال توسعه برابری معنایی است که بسیار تا تحقق آن فاصله وجود دارد و به طور ویژه در حوزه ورزش، زنان با محدودیت‌هایی مواجه هستند. این در حالی است که این محرومیت‌ها در ایران به دلایل شرایط ویژه خود، به ویژه شرایط فرهنگی و اجتماعی حاکم بر کشور بیشتر مشخص هستند. با این حال عدالت حکم می‌کند که فارغ از جنسیت، کلیه فرصت‌ها، برنامه‌ریزی‌ها، شرایط و امکاناتی که مردان در ورزش از آن‌ها بهره‌مند هستند، برای زنان نیز فراهم آید. همچنان که در پیش‌بینی و برنامه‌ریزی برنامه‌های توسعه، توسعه و تقویت ورزش بانوان مورد توجه قرار گرفته بود و با توجه به اینکه تحقق ۵۹ درصدی را نشان می‌دهد اما تا تحقق کامل این برنامه مسیر طولانی در راه است (۶۰). تیلور و ولز (۲۰۱۷) نیز بیان داشتند، عدالت جزو لاینفک توسعه هر کشوری است و چون یکی از مسیرهای توسعه ورزش است، در ورزش نیز باید به این امر توجه کرد (۵۸). گاهی تفاوت‌های جنسیتی آنقدر زیاد است که حتی در اختصاص تسهیلات و امکانات ورزشی، زنان از میزان کمتری برخوردارند. در جامعه ایرانی، وجود تسهیلات بیشتر برای قهرمان‌های مرد نسبت به زن وجود دارد و آرایه امکانات رفاهی به آقایان در مقابل زنان به میزان بیشتری است. این امر نه تنها مبحث عدالت را زیر سوال می‌برد؛ بلکه توسعه ورزش بانوان را نیز مختل کرده است. نبود امکانات کافی ورزشی مختص زنان، پیدا نشدن راحت حامی مالی برای ورزش زنان، بی توجهی به وضعیت بدنی زنان در طول ماه از این موارد است که نیاز به اندیشیدن راه حل برای رفع این موارد ضروری است.

هنجارهای نامتعارف جنسیتی: شاید بخش زیادی از تفاوت‌های جنسیتی در ورزش به حاکمیت بر می‌گردد. از جمله چالش‌های این بخش که توسط حاکمیت ایجاد شده است محدودیت‌های پوششی است. حساسیت بسیار زیاد به پوشش زنان ورزشکار حتی در شرایط و هوای گرم، پوشش‌های غیرمتعارف و اضافه و ایجاد تشنج‌های روانی برای زنان در حین مسابقه جهت خارج نشدن از محدوده پوشش، سبب کاهش عملکرد ورزشی بانوان شده است. با نگاهی به تجربه‌های زیسته نمونه‌های مورد مصاحبه و تحلیل آن‌ها می‌توان بیان کرد که با توجه به مسائل اعتقادی بیشتر بانوان قهرمان، حجاب مانعی برای انجام ورزش، خصوصاً در سطوح حرفه‌ای نیست؛ چرا که بانوان ورزشکار خود را موظف به رعایت این قوانین که از اعتقاد شخصی آنان نشأت گرفته است، می‌دانند. نتایج این بخش از پژوهش با نتایج پژوهش‌های رضائی‌نژاد و همکاران (۲۰۱۶) همراستا است (۵۵)؛ اما در کنار این تعهد ایجاد تنش‌های روانی می‌تواند نمونه‌ای از آزارهایی باشد که می‌توان با حمایت فدراسیون‌ها و خصوصاً جامعه در شرایط مسابقات از بار این تنش کم کرد. همچنین با توجه به رشد جامعه از نظر پذیرش ورزش بانوان و افتخار آفرینی در میادین بین‌المللی باعث فراهم شدن بستری مناسب برای رشد قهرمانی بانوان شوند؛ ضمن اینکه رشد فرهنگ ورزش بانوان در جامعه مسأله‌ای مهم برای حضور بانوان در رشته‌های ورزشی بیان شده است. نتایج این بخش از پژوهش همسو با نتایج پژوهش‌های طالب پور و همکاران (۲۰۱۹) و علی‌پور و همکاران (۲۰۱۷) است (۳۷، ۴۶). این رشد از نظر فرهنگی شاید بر دیدگاه جامعه برای ساخت فضایی ایمن از نظر روانی برای دیده شدن ورزشکاران زن در سطح جامعه باشد؛ لذا باید این محدودیت‌ها تسهیل شوند تا بانوان نیز بتوانند با حفظ حجاب و پوشش مناسب و سبک در مسابقات حضور بهینه و موفقیت آمیزی داشته باشند. مشکلات مربوط به امنیت روانی نیز در ورزش بانوان وجود دارد. افزایش فشارهای روانی به دلیل محدودیت‌ها، وجود نابرابری جهانی، ویژه بودن نابرابری جنسیتی در ورزش کشور و اختصاص ندادن برخی زمین‌های تمرینی به دلیل ترس از حاشیه‌ها، باعث شده است بانوان ورزشکار با محدودیت‌های بسیاری مواجه شوند. این محدودیت‌ها در رسانه هم به چشم می‌خورد. رسانه‌ها با زیر ذره‌بین قرار دادن زنان

ورزشکار در ورزش امروز، عرصه را بر بانوان فعال این سرزمین تنگ کرده‌اند. به جای این که رسانه‌ها به مشکلات ورزش بانوان بپردازند و مسابقات را پوشش دهند، موانع بیشتری ایجاد کرده‌اند. از جمله این موانع می‌توان به اختصاص دادن زمان‌های بسیار محدود رسانه به اخبار ورزشی زنان و گزینشی انتخاب کردن اعضا برای مصاحبه‌ها و پخش مصاحبه‌ها اشاره کرد. تنها عاملی از عوامل جامعه‌پذیری که در این پژوهش هم مورد تأیید قرار گرفت و با نابرابری جنسیتی در ارتباط است، برخورد نامناسب رسانه‌ها است. در واقع بازتاب همین تبعیض‌های جنسیتی در رسانه‌ها قابل مشاهده است. عدم پوشش رسانه‌ای ورزش بانوان و بازتاب فعالیت‌های ورزشی آنها از مواردی است که نمی‌توان در ایجاد و تقویت این نابرابری نادیده گرفت. در واقع، همانگونه که بورديو هم در نظریه رسانه‌ای خود مطرح می‌کند، زنان ورزشکار با سانسور رسانه‌ای مواجه هستند و به گفته وی، با بدترین شکل سانسور در رسانه تلویزیون مواجهیم.

موانع اجتماعی مبتنی بر جنسیت: در حوزه مفهوم اصلی موانع اجتماعی مبتنی بر جنسیت نیز باید گفت، به طور کلی فقدان روابط اجتماعی عادلانه در جامعه و افزایش نابرابری‌های اجتماعی، مهم‌ترین عامل عدم تحقق متعادل خواسته‌ها و نیازهای انسان و یا گروه‌هایی از افراد جوامع است. نبود روابط اجتماعی عادلانه به فقدان امکانات مساوی بین زنان و مردان برای رفع نیازهای زیستی، روانی و اجتماعی‌شان منجر می‌شود و تا زمانی که زنان به عنوان یک شهروند از حقوق شهروندی آگاه نباشند این مهم اتفاق نمی‌افتد. در هر جامعه مشکلاتی وجود دارد که برخاسته از فرهنگ آن جامعه است. مشکلات فرهنگی اجتماعی بانوان ورزشکار نیز در این بین شامل کلیشه‌های جنسیتی مانند تمسخر توسط ورزشکاران مرد، توهین‌های جامعه به ورزش زنان، استفاده از الفاظ تحقیرآمیز برای ورزش زنان است. این مشکلات تابع فرهنگ جامعه است و تا زمانی که فرهنگ عمومی بهبود نیابد، حل نمی‌شوند. زنان ورزشکار امنیت اجتماعی کافی ندارند و احتمال آزارهای جنسی برای آنها وجود دارد. از این رو عدم امنیت روانی برای ورزشکاران زن وجود دارد و با تهدیدهای لفظی روبرو هستند. نگاه‌های آزاردهنده پسران در تمرین، وجود حواشی‌های زیاد در طول ورزش باعث شده امنیت روانی آنها مورد حمله قرار گیرد. از سویی پشتیبانی ناعادلانه اجتماعی از زنان ورزشکار می‌تواند باعث سرخوردگی آنها بشود. مسائل اجتماعی مانند نداشتن حقوق شهروندی آزاد چون دیدن مسابقات فوتبال، نداشتن حقوق شهروندی آزاد چون دوچرخه سواری ایمن در سطح شهر باعث شده است که نگاه بانوان ورزشکار به ورزش با ناملايماتی همراه باشد. شاید بتوان پیشنهاد کرد، با توجه به دین اسلام، خلقت زن و مرد از یک نفس است و از این رو بین زنان و مردان هیچ برتری در خلقت نیست؛ جدا از دیدگاه‌های فمینیستی که ادیان را به دلیل نگاه مردمحور نقد می‌کند و دین و مذهب باید بازخوانی شود، به نحوی که جایگاه زنان به مرتبه اصلی خود بازگردد و تفاسیر مردانه در آن راه نیابد (زارعیان و برزگر، ۲۰۱۸)، در مسیر کاهش نابرابری، تأکید بیشتر بر مسئولیت مهم سیاست‌گذاران و دولت در فراهم کردن برابری جنسیتی و آزادی برای زنان است که شامل ایجاد برابری در پست‌ها و سمت‌ها بر اساس شایستگی‌ها و نه جنسیت، حمایت هیات و فدراسیون از زنان ورزشکار در فراهم کردن امکانات و تجهیزات برابر، برابری پاداش‌ها و حقوق برابر برای ورزش بانوان که همه این موارد انگیزه حضور بانوان را راستای ارتقا ورزش کشور مهم است و در نهایت با حضور در رقابت‌های بین‌المللی مسلمان می‌توانند از این بستر برای ترویج فرهنگ ایرانی- اسلامی بیشترین بهره را برده و به عنوان سفیران ایدئولوژی اسلامی علاوه بر افتخارآفرینی در عرصه‌های ورزشی، چهره‌ای زیبا از اسلام به نمایش بگذارند. به علاوه آنکه منطبق با نتایج تحقیق علی‌پور و همکاران (۲۰۱۷) و مطرح ساختن جدی جنسیت و توسعه در برنامه‌های ملی که مستلزم تغییراتی مناسب در ساختار تدوین برنامه توسعه کشور است تا با تغییر دیدگاه جامعه به زنان و ساختار شکنی‌های سنتی خصوصاً در بخش کلیشه‌های جنسی غالب در جامعه در مورد زنان در بازسازی اجتماعی و باز تولید جایگاه و نقش زنان و خصوصاً در ورزش بر طبق الزامات جامعه امروز و جهان بازاندیشی شود.

با نگاهی به روند ورزش بعد از انقلاب اسلامی باورهای فرهنگی (ارزشی و اعتقادی) نیز در سطح کلان و در نظام‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بازتولید شده است و این باورها تا به امروز در جامعه و افراد ریشه دوانده است؛ بنابراین منطبق با نتایج بخارایی (۲۰۱۶)، نیاز است تا در یک پروسه زمانی و با برنامه‌ریزی‌ها در سطوح کلان و تبدیل شدن به عنوان اهداف عملیاتی، سپس اجرایی به ایجاد تغییر در باورهای فرهنگی جامعه که تثبیت شده، ایجاد تغییر در گفتمان‌های غالب که گاهی از کلیشه‌های جنسیتی نشأت گرفته شده است و اصلاح عقب ماندگی‌های فرهنگی در زمینه برابری جنسیتی اقدام گردد. به علاوه بر اساس کلیشه‌های جنسیتی، قدرتمندی مردان، ضعف زنان، ورزش مردانه، بازی‌های دخترانه و در نهایت نقش‌هایی که به زنان نسبت داده شده است باید تغییر و مورد مطالعه قرار گیرند. آنچه مهم به نظر می‌رسد، این است که هنجارهای جنسیتی انتظارات متفاوتی از زنان و مردان دارند؛ همچنین تصورات قالبی جنسیتی، بر رفتارهای اجتماعی زنان تأثیرگذار است که به صورت مانعی در انجام فعالیت‌های ورزشی آنان عمل می‌کند. همچنین چالاباو و همکاران (۲۰۱۳) به عنوان بررسی نقش‌ها و کلیشه‌های جنسیتی در مشارکت و عملکرد ورزش زنان، تأثیر قابل توجه تصورات قالبی جنسیتی را تایید کرد (۶۱). شاید بتوان در مسیر دستیابی به برابری جنسیتی در ورزش ایران و ارتقای فرهنگ جامعه از رسانه به عنوان یک مهم نام برد که در اصلاح نقش‌های جنسیتی، بازتولید نگرش‌های جنسیتی، ایجاد حساسیت‌های جنسیتی در دستگاه قضایی، عبور از یک بستر فرهنگی سنتی به یک بستر فرهنگی مدرن و تهیه دستورالعمل‌های داخلی و بومی برای برابری جنسیتی اشاره نمود. در نهایت برای رفع این نابرابری‌های جنسیتی لزوم فرهنگ‌سازی در جامعه ضروری است؛ همچنین نیاز است تا در یک پروسه زمانی مشخص و بر طبق برنامه‌ریزی‌های مدون به ایجاد تغییر در تثبیت‌های فرهنگی جامعه، ایجاد تغییر در گفتمان‌های فرهنگی غالب و اصلاح عقب ماندگی‌های فرهنگی در زمینه برابری جنسیتی اقدام گردد (۱۲، ۳۷). با توجه به تأثیر منفی فرهنگ غالب مردسالاری و تبعیض جنسیتی، به رسانه‌های جمعی و عمومی پیشنهاد می‌شود، ورزش بانوان را به گونه‌ای برجسته‌تر نمایش دهند؛ زیرا امروزه رسانه‌ها بعد از خانواده بیشترین تأثیر را بر رشد فرهنگ و باورهای عمومی دارند. رسانه‌های جمعی از جمله رادیو و تلویزیون و مجلات نقش مؤثری را در اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی دارند که در صورت توجه به این موضوع و داشتن راهبردی منسجم و هماهنگ از سوی رسانه‌ها، می‌توان از آن به عنوان عامل اصلی در فرهنگ‌سازی نام برد؛ در نتیجه برای کاهش فرهنگ مردسالاری و جلوگیری از تبعیض جنسیتی، رسانه‌ها می‌توانند برای ترویج ورزش بین بانوان، ضمن تأکید بر تأثیرات مثبت آن، عقاید محدودکننده ورزش بانوان را نفی نمایند؛ همچنین در این راستا پرورش فرهنگ ورزش بانوان در سریال‌ها و از همه مهمتر در برنامه‌های کودک می‌تواند اثرات قابل توجهی روی ترویج فرهنگ ورزش بانوان در میان خانواده‌ها و به ویژه کودکان از همان سنین پایین هم برای دختر بچه‌ها و هم پسر بچه‌ها داشته باشد؛ زیرا فرهنگ‌سازی در سنین پایین بیشترین تأثیر را در رشد فرهنگ مورد نظر در جامعه دارد و کودکان و مخصوصاً پسر بچه‌ها اگر با همین فرهنگ رشد کنند در آینده مانعی برای ورزش بانوان نخواهند بود؛ همچنین با توجه برابری‌های مالی می‌توان برنامه‌ریزی‌هایی برای برابری پاداش و مزایا برای قهرمانان زنان و مردان در نظر گرفت، هرچند برخی از مسئولین ممکن است، موافق نبوده و برتری خاصی برای ورزش آقایان قائل باشند. از طرفی، بدیهی است که در صورت همفکری با مراجع دینی می‌توان بسیاری از محدودیت‌ها و شکاف‌های جنسیتی در ورزش را از میان برد، بنابراین پیشنهاد می‌شود، همفکری با مراجع مربوطه در این زمینه انجام شود، تا با رفع برخی محدودیت‌ها بتوان در رشته‌های مختلف ورزشی، فضاهایی را برای ورزش زنان در سطوح ملی ایجاد کرد؛ باید توجه داشت که این امکان باعث ایجاد انگیزه برای انتخاب ورزش مورد علاقه خود و تلاش برای رسیدن به سطوح عالی و در نهایت مدال آوری می‌شود و بانوان محدود به انتخاب چند رشته ورزشی به دلیل محدودیت‌های پوششی و رسیدن به سطح حرفه‌ای نخواهند بود.

شاید شروع پایه‌ای برابری در ورزش علاوه بر فرهنگ‌سازی، نیازمند پشتوانه‌های مالی است؛ سرمایه‌گذاری‌های بیشتر در حوزه ورزش زنان، برابری بودجه‌های ورزشی بین مردان و زنان تا حد ممکن، اختصاص بودجه بیشتر به ورزش زنان از سوی دولت به دلیل اهمیت سلامتی فکری، ذهنی و جسمی زنان در امر پرورش فرزندان که سرمایه‌های دولت هستند، تقویت دسترسی زنان به منابع مادی، تسهیلات، امکانات، بستن قراردادهای مالی سطح بالا با ورزشکاران زن، جذب و سازماندهی سرمایه‌گذاران و حامیان مالی بیشتر در ورزش زنان، اقداماتی است که می‌تواند شکاف‌های موجود بین ورزش زنان و مردان را تا حدودی کاهش دهد؛ همچنین پیشنهاد می‌شود، انجمن‌ها و فعالان که خواهان برابری جنسیتی در ورزش هستند، از طریق ایجاد کمپین‌ها و گروه‌های اجتماعی در جهت پیگیری منافع و به دست آوردن حقوق ورزشکاران زن و زنان ورزشکار در هر سطح، به صورت نظام‌مندی ایجاد و فعالیت کنند.

همچنین پیشنهاد می‌شود، از طریق پوشش رسانه‌ای، تلویزیونی، خبری، مطبوعاتی و تبلیغاتی، تولید و پخش برنامه‌های مرتبط با ورزشکاران زن و به طور ویژه در رسانه ملی و همچنین کسب مجوزهای لازم برای پخش زنده مسابقات و رقابت‌های ورزشی زنان، به دیده شدن هر چه بیشتر ورزش و ورزشکاران زن ایرانی کمک قابل توجهی گردد.

منابع

1. Cunningham GB, Melton EN. Signals and cues: LGBT inclusive advertising and consumer attraction. *Sport Marketing Quarterly*. 2014;23(1):37.
2. Glick P, Fiske ST. An ambivalent alliance: Hostile and benevolent sexism as complementary justifications for gender inequality. *American psychologist*. 2001;56(2):109.
3. Shahloo s. The role of culture in balancing gender attitudes to empower women with an emphasis on international instruments. *Proceedings of the first conference on women's empowerment in September 2000*.
4. AZAM AM, REZAYI A. GENDER INEQUALITY IN EDUCATION IN DORŪDFARĀMĀN PART OF KERMAŪN-SHĀH PROVINCE. 2010.
5. Shekarbeigi A. Gender inequality and its related factors Among the women citizens of Boukan and Miandoab. *Women Studies*. 2017;8(21):47-67.
6. Jackson S. Interchanges: Gender, sexuality and heterosexuality: The complexity (and limits) of heteronormativity. *Feminist theory*. 2006;7(1):105-21.
7. Garosi S, Mohamadi K. Delineation of the lived experiences of drug dependent women. *Quarterly Journal of Women and Society*. 2011;2(5):55-74.
8. Sfeir L. The status of Muslim women in sport: conflict between cultural tradition and modernization. *International Review for the Sociology of Sport*. 1985;20(4):283-306.
9. Pulse A. Glass Ceiling For Australian Women In Manufacturing. *Aug*. 2011;12:2011.
10. Acosta RV, Carpenter LJ. The status of women in intercollegiate athletics. *Women, sport, and culture*. 1994:111-8.
11. Niazi M, Shafaiimoghaddam E. An investigation of factors affecting the rate of fatalism among women. *Sociological Cultural Studies*. 2014;5(1):123-47.
12. Bokharaee A, & Yazdkhasti, B. Comparative study: Cultural barriers to realization of gender justice (Case study: Married women in Tehran in 2010 and 2014). *Journal of social studies and research in Iran*. 2014;3:559-83.
13. Taj Mazinani AA, & Hamed, M. A study of the transformation of gender culture in textbooks (a comparative study of the first elementary Persian books of 1978, 1983 and 2003). *Journal of social sciences*. 2014;21:73-104.
14. Seguino S, Were M. Gender, development and economic growth in Sub-Saharan Africa. *Journal of African Economies*. 2014;23(suppl_1):i18-i61.

15. Birns B. The emergence and socialization of sex differences in the earliest years. *Merrill-Palmer Quarterly of Behavior and Development*. 1976;22(3):229-54.
16. Gill D. Gender issues: A social-educational perspective. *Sport psychology interventions*. 1995:205-34.
17. Abdollahi m. Women in the public arena: factors, obstacles and strategies of civil participation of Iranian women. 2000.
18. Mohammadi Aziz Abadi M, Beheshty SS. Political Sociology of Sport: The impact of sports and professional athletes on political life. 2020.
19. Coakley JJ. Sport in society: Issues and controversies: CV Mosby Company; 1990.
20. Panahi Mohammad Hossein SZES. Sources of Power and Ideological Interpretation of the Rules of Women's Sports. *Women in Development and Politics*. 2012;10(36):5-22.
21. Spaaij R, Farquharson K, Marjoribanks T. Sport and social inequalities. *Sociology Compass* . ۴۰۰-۱۱:(۵)۹;۲۰۱۵
22. Andersen ML, & Taylor, H. F. "Understanding a diverse society (4th Ed.)". 2008.
23. Clément-Guillot C, Fontayne P. Situational malleability of gender schema: The case of the competitive sport context. *Sex Roles*. 2011;64(5):426-39.
24. Ross SR, Shinew KJ. Perspectives of women college athletes on sport and gender. *Sex roles*. 2008;58(1):40-57.
25. Norozi A, Maleki A, Parsamehr M, Ghasemi H. An Investigation into the Relationship between Sexual Norms and Women's Sport Participation) A Case Study of Women in Ilam Province). 2018.
26. Poorgachi S, Heidarinejad S, Shetab Booshehri SN, Khatibi A. The Barriers to Promote Female Athletes in Khuzestan Premier League. *Sport Management Studies*. 2017;9(42):137-62.
27. Baker C, Seymour E, Zimbalist A. Female athletes are undervalued, in both money and media terms. *Forbes*. 2019.
28. Crosby ED. Chased by the double bind: Intersectionality and the disciplining of Lolo Jones. *Women's Studies in Communication*. 2016;39(2):228-48.
29. Melton EN, Bryant MJ. Intersectionality: The impact of negotiating multiple identities for women in sport leadership. *Women in sport leadership: Research and practice for change*. 2017:62-82.
30. McClung L, Blinde EM. Sensitivity to gender issues: Accounts of women intercollegiate athletes. *International Sports Journal*. 2002;6(1):117-33.
31. Azadan M, Koozechian H, Bashiri M, Norouzi Seyyed Hosseini R. Glass Ceiling Status and its Effect on Women's Reduced Empowerment in Sport Organizations (A Case Study of East Azerbaijan Sport and Youth General Office). *Sport Physiology & Management Investigations*. 2015;7(1):39-49.
32. Eriksen IM. Teens' dreams of becoming professional athletes: The gender gap in youths' sports ambitions. *Sport in Society*. 2021:1-15.
33. Vanzella-Yang A, Finger T. Gender in Coed Team Sports: A Social Psychological Perspective. *Sociology of Sport Journal*. 2021;38(4):429-35.
34. Ogilvie M, McCormack M. Gender-collaborative training in elite university sport: Challenging gender essentialism through integrated training in gender-segregated sports. *International Review for the Sociology of Sport*. 2021;56(8):1172-88.
35. Peral-Suárez Á, Cuadrado-Soto E, Perea JM, Navia B, López-Sobaler AM, Ortega RM. Physical activity practice and sports preferences in a group of Spanish schoolchildren depending on sex and parental care: A gender perspective. *BMC pediatrics*. 2020;20(1):1-10.

36. Norman M, Donnelly P, Kidd B. Gender inequality in Canadian interuniversity sport: participation opportunities and leadership positions from 2010-11 to 2016-17. *International Journal of Sport Policy and Politics*. 2021;13(2):207-23.
37. Talebpour A, Nazari Azad M, Kashani M. Sociological Analysis of Gender Inequality in Sport (The Perspective of Female National Hero Athlete). *Quarterly Journal of Women and Society*. 2019;10(40):289-316.
38. Ehsani Mohammad KH, Kashkar Sara. Study and analysis of deterrents and the participation of women in Tehran in recreational sports activities, . *Research in Sports Sciences*. 2017;5(17):63 - 87.
39. Sadeghi Rasoul BI, Mohammadpour Ahmad. Social Inequality in Leisure. *Social Welfare Research Quarterly*,. 2012;10(39):357- 89.
40. Ghadimi B. *Sport in Tehran City*. 2012.
41. Holloway I, Galvin K. *Qualitative research in nursing and healthcare*: John Wiley & Sons; 2016.
42. Denzin K, Lincoln S. Preface to. *The Sage Handbook of Qualitative Research*, (5th ed.). Writing: am method of inquiry, (790-9). Thousand Oaks, CA: Sage; 2018.
43. Zarrett N, Cooky C, Veliz P. *Coaching through a gender lens: Maximizing girls' play and potential*. Women's Sports Foundation S. 2019.
44. Schoch L, Clausen J. *Women within international sports federations: contemporary challenges*. *Histories of Women's Work in Global Sport*: Springer; 2019. p. 299-326.
45. Whiteside E, Hardin M. On being a "good sport" in the workplace: Women, the glass ceiling, and negotiated resignation in sports information. *International Journal of Sport Communication*. 2012;5(1):51-68.
46. Alipour P, Zahedi Mazandarani MJ, Maleki A, Javadi Yegane MR. Representation of Discursive Conflicts of Gender Equity in Development plans of IR Iran. *Social Welfare Quarterly*. 2017;17(66):107-48.
47. Holland JR, Oglesby C. Women in sport: The synthesis begins. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*. 1979;445(1):80-90.
48. Mohammadi GaR, Mohammad Mehdi and Nikouei, Alireza,. *Advocacy and Gender; Analysis of Women's Pro-Football Discourse in Iran*. *Cultural Studies and Communication Quarterly*. 2020;16(59):76-105.
49. Forsyth J, Jones J, Duval L, Bambridge A. Opportunities and barriers that females face for study and employment in sport. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*. 2019;24:80-9.
50. Gentile A, Boca S, Giammusso I. 'You play like a Woman!' Effects of gender stereotype threat on Women's performance in physical and sport activities: A meta-analysis. *Psychology of Sport and Exercise*. 2018;39:95-103.
51. Brake DL. *Getting in the Game*. Getting in the Game: New York University Press; 2010.
52. Brake DL. *Getting in the Game*: New York University Press; 2010.
53. Rahmati MM. A Sociological Reflection on the Commercialization of Sports. *Harakat Quarterly*. 2007;32(32):161-86.
54. farahani A, Hosseini M, Moradi R. Prioritization of deterrents to women's participation in sport activities in Alborz Province, Iran. *Journal of School of Public Health & Institute of Public Health Research*. 2017;15(1):23-34.
55. RAMEZANI NR, MALLAEI M, KHALILI SL. IDENTIFICATION AND PRIORITIZATION OF FEMALE CANOEING ATHLETE'S PROBLEMS IN IRAN. 2016.
56. Cooky C. "We Cannot Stand Idly By": A Necessary Call for a Public Sociology of Sport1. *Sociology of Sport Journal*. 2017;34(1):1-11.

57. Lewis S. Give up on the W-League to keep A-League going? That's just 'crazy', The Guardian. Retrieved from 2020.
  58. Taylor EA, Wells JE. Institutionalized barriers and supports of female athletic directors: A multilevel perspective. *Journal of Intercollegiate Sport*. 2017;10(2):157-83.
  59. Pape M. Gender segregation and trajectories of organizational change: The underrepresentation of women in sports leadership. *Gender & Society*. 2020;34(1):81-105.
  60. Khorshidi A, Sadeghipour, N., Noodeh Farahani, E., & Mostame, R. Review of the budget bill for the year 2015 the whole country. Retrieved from Cultural studies office. Department of physical education and youth. 2015.
  61. Chalabaev A, Sarrazin P, Fontayne P, Boiché J, Clément-Guillotin C. The influence of sex stereotypes and gender roles on participation and performance in sport and exercise: Review and future directions. *Psychology of sport and exercise*. 2013;14(2):136-44.
-

به این مقاله این گونه استناد کنید:

افروزه، حکیمه؛ شفیعی، شهرام و رحمتی، محمد مهدی. (۱۴۰۰). فهم پدیدار شناسانه نابرابری‌های جنسیتی در ورزش کشور. مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۹(۱)، ۱۸۹-۲۱۱.
